

Választás előtt...

Bemutakoznak az országos felügyelőjelöltek

► 6–7. oldal

„A pápa enciklikájában részletesen beszél a szeretet ókori és újkori filozófiai és teológiai felfogásáról, férfi és nő kapcsolatáról, de mondanivalóját kiterjeszti az egész emberiségre...”
► Magyarul is olvasható... – 7. oldal

„...egészen kiváló helyzetben van ma a finn irodalom. A finnek mindig is nagyon sokat olvastak, hála az egészen rendhagyó módon kiépült könyvtárhálózatnak.”
► Interjú a finn nagykövettel – 5. oldal

Egyházmegyei elnökségi jelöltlisták ► 11. oldal
Ametiszt és bádögbögre ► 4. oldal
Politikusként is Krisztust követve ► 8. oldal
Egy házból az egyházba ► 10. oldal
Finnbarátok köre Budapesten ► 5. oldal
Számítógépes grafika – a GIMP ► 11. oldal

Véget ért az EVT 9. nagygyűlése

A nagygyűlés megválasztotta az Egyházak Világtanácsának új központi bizottságát a következő hét évre. A bizottság 150 tagjából 19 evangélikus; köztük egyházunk püspöke, Gáncs Péter képviseli a magyar színeket. Az új központi bizottság megválasztott elnöke dr. Walter Altmann, a brazil evangélikus egyház vezetője.

A nagygyűlés üzenetéről, valamint a magyar protestáns delegációnak a São Paoló-i magyar közösségeknél tett látogatásáról lapunk következő számában olvashatnak.

Az Egyházak Világtanácsa Porto Alegreben tartott 9. nagygyűlésének záró istentisztelete igazi örömmünnp volt

NYUGATI EGYHÁZKERÜLETI NAP

Eredményt hirdettek a teológiai pályázaton

► Egyháztörténelmi jelentőségű döntést hozott evangélikus egyházunk zsinata 1997. február 22-én, amikor úgy határozott, hogy életre hívja a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerületet. E döntésnek köszönhetően elkezdődhetett egyházunk harmadik kerületének újjászervezése. Erre a zsinati döntésre kívánt emlékezni és emlékeztetni az egyházkerület vezetése, amikor annak idején úgy határozott, hogy a február 22-ét követő szombat minden évben a kerület megalakulásának emlékünnepe legyen. E döntés értelmében az elnökség az elmúlt szombatra hívta össze a gyülekezet tagjait az immár hagyományossá vált egyházkerületi napra a győri Evangélikus Szeretetház nagytermébe.

A nyitóáhitaton Verasztó János egyházkerületi missziói lelkész Zsid 3,15 alapján prédikált. „Ma, ha az ő hangját halljátok, ne keményítsétek meg a szíveteket...” Igehirdetésében arról szólt, hogy egyetlen olyan szívgyógyszer van, amely feloldja a szív keménységét, ez pedig a kegyelem, amelyet ráadásul ingyen kaphat meg minden ember.

Ittész János, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke köszöntőjében megemlékezett egyházkerületünk megszűletéséről; szólt arról, hogy ebben az évben egyházunk és nemzetünk életét, jövőjét is meghatározó választások sorjázanak előttünk, és felhívta a figyelmet az

ezzel kapcsolatos felelős hozzáállás szükségességére. Megemlékezett továbbá egy éppen ötven évvel ezelőtt történt eseményről. Hruscsov 1956. február 25-én a Szovjetunió Kommunista Pártjának XX. kongresszusán mítoszromboló beszédet tartott, amelyben bírálta Joszif Visszarionovics Sztálin személyi kultuszát, és megvonta a sztálini tisztogatások kíméletlen mérlegét. A püspök végül felkérte a kerületi napra érkező népes gyülekezetet, hogy egyperces felállással emlékezzenek meg a kommunizmus többmilliónyi áldozatáról.

► Folytatás a 3. oldalon

Mindenki énekelt...

Felügyelői és tisztségviselői csendesnap az Északi Egyházkerületben

► Az ébredések, lelki mozgalmak idején átélt élmények idéződhettek fel többekben február 25-én Aszódon. Az Északi Egyházkerület felügyelőinek és tisztségviselőinek csendesnapján ugyanis azt láthatták, hogy egyházunk nem egy tisztségviselője énekeskönyv nélkül, kívülről énekli az öt-hat versszakos énekeket. Az úrvacsorávetelre lelki közösséggé formálódott száznolcvan fős gyülekezet egy szívvel, egy lélekkel volt jelen az Evangélikus Egyház Aszódi Petőfi Gimnáziumának és Kollégiumának nagytermében.

Az együttlét házigazdájának, Szeverényi János országos missziói lelkésznek a mindvégig rövid, elgondolkodtató, evangélizációszerű átvetetői átszötték a nap programját.

► Folytatás a 3. oldalon

Áldozatok és megnyomorítottak

Egy közösség addig él, amíg emlékezni képes. Isten választott népe is azért maradhatott életben, mert rendületlenül emlékezett az egykori szolgaságra és az abból való szabadulásra. Európában az elmúlt évszázadokban az egyes nemzetállamok megerősödése határozta meg a történelemszemléletet. Az öntudatra jutott népek a múltjukra való emlékezéssel tudták kifejezni önazonosságukat: a múlt dicső pillanataira és a történelmi tragédiákra való visszagondolás kiapadhatatlan erőforrása a jelennek. Mi, magyarok is nemzeti történelmünk több dicső és szomorú évfordulójára emlékezünk 2006-ban.

A huszadik századi történelem azonban olyan tapasztalatot adott az emberiségnek, amely intenzitásában, méreteiben túltesz minden eddigi nemzeti tragédián: ez pedig Auschwitz és a gulág. A barna és a vörös totális diktatúrák tapasztalata megtanított bennünket ismét emberiségben gondolkodni. A gonosz a huszadik században világméreteket öltött: ami korábban lokális volt, most globalizálódott. Illő és méltó, hogy nemzetünk életében legyen legalább egy nap, amikor a holokauszt, s legyen egy másik nap, amikor a kommunizmus áldozataira emlékezünk. Történetek már művészi, erkölcsi, teológiai kísérletek a huszadik századi történelem borzalmainak feldolgozására. Olvastunk regényeket, láttunk színdarabokat, filmeket, festményeket, hallottunk verseket, zeneműveket, s talán magunk is írtunk mélyenszántó elmélkedéseket. Ám emberlétünk, huszadik századi létezésünk traumáit aligha tudjuk egyszer is kibeszélni. Mégis, minderről beszélnünk kell. Beszélnünk, emlékeznünk kell, hogy életben maradjunk, ám úgy kell beszélnünk, hogy mindig újat is mondjunk, hogy a kimondott szónak ereje és hitele legyen.

A huszadik század második felének kelet-európai történetére irányul most emlékezésünk. A totális diktatúra fél évszázadát nálunk két egymástól világosan megkülönböztethető időszakra osztja 1956 cezúrája: a röviden „kemény”, valamint a hosszúra nyúlt, vég nélkülnek tűnő, a lelkeket fokozatosan és alattomosan behálózó „puha” korszakra. Látványos áldozatokról és mártirokról: gulágról, Recskről, kitelepítésekről, kivégzésekről, börtönről a „hangos” erőszak évei szólnak. Igen, emlékezünk a kemény korszak áldozataira és mártírjaira! Legalább egy napon adjuk meg nekik a végtisztességet!

De ezzel emlékezésünk még nem érhet véget. A totális diktatúra második kiadásában a „csendes” erőszak módszerei kevésbé voltak látványosak, ám annál inkább hatékonynak bizonyultak. A zsigerekbe plántált félelem, a gerinceket görbítő nyomás, a gondolkodást bénító, a beszédünket butító demagógia, a módszeresen működő, az alantas érvényesülési vágyakat serkentő manipuláció, az erkölcsi értékrendet összezavaró demoralizáció nem „áldozatokat”, hanem sokkal inkább szálnalmas „megnyomorítottakat” eredményezett. A kommunizmus áldozatainak emléknapiján ne csak a nagybetűs áldozatokra emlékezzünk, hanem a megnyomorítottakra is: az Istenükkel, embertársukkal s legfőképpen önmagukkal is meghasonlottakra, a lelkükben kárt vallottakra, a kicsinyesen megalkuvókra, a látványos köpönyéfgorgatókra, az önmagukat még most is makacsul igazolókra, a magasra kerülőkre, majd mélységbe zuhanókra, a behálózókra és a behálózottakra, a hálóban vergődőkre, fedőneves vagy fedőnév nélküli ügynökeinkre! Azokra, akik elestek, akik egy tál lencséért, egy külföldi kiküldetésért, látványos előmenetelért elvesztették a lelküket, akiknek arcán hamiskás mosoly jelent meg, akik kisebb-nagyobb árulásukkal beszenyezték magukat, és akik most sem tudják kimondani, hogy „bánom”, akik újra és újra háritanak: „Mi tiértettetek alkudtunk meg, hogy ti élhessetek!”

Sokan gondolják azt, hogy a bűn csak személyes dolog, s rendezése egyedül a bűnösre és Istenre tartozik. A modern kor privát kereszténységének eszméje ez, amely bár Istenre hivatkozik, a valóságban önmagát oldozza fel, és önmagának bocsát meg. Pedig árulásaink testvérünk előtti beismerése, a közösséggel szemben elkövetett bűn közösség előtti megvallása nélkül nincs bűnrendezés. A bűnbocsánat ilyenkor nem válhat valósággá.

Igen ám, de sokszor a bűnös éppen azért nem tud „gyónni”, mert jogosan észleli, hogy a közösség méltatlan a vallomására: együtt érző részvét, ölelni kész, befogadó szeretet helyett a kíváncsiság, a kárörvendés legkörüli tapasztalja maga körül. Ime az örögi kör: a közösség nem tisztul meg, mert a bűn nem mondatik ki – a bűn nem mondatik ki, mert a közösség nem tisztult meg. A kimondatlan bűn így továbbra is „kemény” marad, még tovább rombolja a közösséget.

A bűn tehát közösségi dolog, szövevény. Lássuk be: nemcsak „ők”, a lelkükben szálnalmasan megalkuvók, hanem mi mindnyájan megnyomorítottak lettünk. Nemcsak „egyesek”, a test tagjai fertőződtek meg, hanem egész testünk lett beteg. Ha valóban mindnyájan betegek vagyunk, akkor nem az a megoldás, hogy türelmetlenül a másiktól várom a bűnvallást. Testvéreim bűnét, betegségét, életük terhét ugyanis én is hordozom. Nem csupán a hitében megnyomorított testvéremnek, hanem énnekem is arra van szükségem, hogy meggyónjak, bűneim terhét letegyem!

A száz éve született mártír teológus, Dietrich Bonhoeffer írja, hogy a keresztény közösségben mit jelent a bűn „helyettes átvállalása”, s hogy a bűnösnek milyen életmentő erő a megvallott bűn, a gyónás. A kereszt alatt élő testvérem kisámomra Krisztust képviseli, s ha a testvéremnek meggyónok, akkor bűneim terhét Krisztusra helyezem, s ő helyettem szenved. „A kimondott, megvallott bűn teljesen elerőtlenedett. Lelepleződött mint bűn, és ítéletre jutott. Nem rombolhatja tovább a közösséget.”

Egyéni múltunk és közösségünk bűneinek rendezése lehetséges, mert van közösségünk. Amint Fazakas Sándor református teológus írja: „...nincs még egy olyan hely és fórum a világban, ahol egykori ellenségek megtanulhatnak egymás felé fordulni, bűnösök és áldozataik egymásnak kezét nyújtani”, mint Krisztus egyháza.

Nemcsak az idősök, hanem a középnemzedék tagjai is mind „oly korban” éltek, amikor így vagy úgy mindnyájan megnyomorítottak lettünk – még akkor is, ha tudomásunk szerint nem követtünk el látványos árulást. Mindnyájan megmentésre szorulunk. Megváltónk értünk, bűnösökért jött el e világba.

■ FABINY TIBOR (IFJ. DR.)

MAGYARORSZÁGI EVANGÉLIKUS EGYHÁZ

1%

Technikai szám: 0035

www.evangelikus.hu

SEMPER REFORMANDA

„Íme, beláthatod, hogy bár Isten engedi a gonoszt, amikor a Gonoszban és a Gonosz által cselekszik, de mégsem cselekszik gonoszul, noha a gonoszt a Gonosz által végezteti el. Mivel ő maga jó, nem cselekedhet gonoszt, de igénybe veszi és használja őket mint rossz szerszámot, s hatalmának ereje és hatásának érvénye alól nem vonhatják ki magukat!”

► Luther Márton: A szolgálai akarát (Jakabné Csizmazia Eszter, Weltler Ödön, Weltler Sándor fordítása)

É L Ő V Í Z

Méregtelenítés

„Lelkemet felüldíti...” (Zsolt 23,3)

Kint ugyan még havazik, tombol a tél, de hála a csomagküldő szolgálatok szép, színes, vaskos tavaszi–nyári katalógusainak, melyek csaknem kicsordulnak a postaládámból, kézzelfogható közelségbe került a tavasz. Már a gondolattal is jó eljátszani, hogy nemsokára könnyedebb öltözkébn lehet kimenni az utcára; a napfényes fotókon látható tavaszi ruhakavalkád jókedvre deríti az embert. Csak egy aprócska felhő árnyékolja be az örömet: szó sem lehet addig új ruhá(k)ról, amíg formába nem hozzuk magunkat a kimerítő tél után. Nők százazrei kezdenek el ilyenkor vadul diétázni, fogvó-, tisztító és egyéb kúrák segítségével megújulni az évszakváltás „tisztelőtére”. Megakad a szemem az internet diétadzsungelében keresgélve ezen a szón: *méregtelenítés*.

Hoppá, nézzük csak! Ez tetszik. Azt hiszem, éppen erre van szükségem! Ez a kúra ugyanis imponálóan sokat ígér, idézem: „A méregtelenítés az a folyamat, amely által kitisztítjuk, semlegesítjük vagy átfőrmáljuk a szervezetünkben található mérgeket. A kúra felöleli az étrend és az életmód megváltoztatását, minek következtében egyrészt csökken a méregbevitel mértéke, másrészt a szervezet könnyebben semlegesíti a beke-rült, ártalmas anyagokat. Lényege az, hogy megszabadítsuk a szervezetet a benne hosszú idő alatt felgyülemlett mérgektől.”

Ha testünk tisztulásáért hajlandók vagyunk időt, pénzt, fáradságot áldozni, akkor lelki, érzelmi, spirituális téren vajon miért vagyunk kevésbé igényese-k? Nincs-e tele ártó, haragos, pusztító mérgekkel a testünk és a lelkünk egyaránt?

A *zsoltárok könyve*, a Szentírás csodálatos imádsággyűjteménye – melyet Jézus is jól ismert, és idézett is belőle számos alkalommal – segítségünkre lehet, ha lelki méregtelenítésbe szeretnénk fogni. Hozzásegíthet bennünket ahhoz, hogy meg tudjunk szólalni, hogy kérni tudjuk Istennek a teljes emberi valónkát átfogó, szeretettel és irgalommal elkészített „tisztítókúráját” – hiszen a „lerakódott” ártalmas gondolatok és szándékok ön-magu(n)któl nem távoznak el.

„Könyörülj rajtam kegyelmeddel, Istenem, töröld el hűtlenségetem nagy irgalmaddal! Teljesen mosd le rólam bűnömet, és vétkemtől tisztíts meg engem!” (Zsolt 51,3–4)

Hogyan működik Isten „méregtelenítő kúrája”? Krisztus nem ki-, hanem megtisztít a bűntől. Emberré lett azért, hogy mindenben hasonlóvá legyen hoz-zám – kivéve a bűnt –, s hogy elvegye a büntetést a Golgota keresztyén. Eltöröltetett lázadásom, hűtlenségem, gonosz-ságom az ő vére által. Azáltal, hogy meghalt értem, új életre nyílt utam: nemcsak tisztít, de Szentlelke által át is formál. Megszabadít a bennem munkálkodó mérgektől, s betölti azt az űrt, amely Isten nélküli életünket jellemezte. „...többé tehát nem én élek, hanem Krisztus él bennem...” (Gal 2,20)

Ez a folyamat egy életen át tart. Nap mint nap rá, az Úrra van szükségem. Másként kell „táplálkoznom”, mint ed-dig, a méregtelenítés előtt: igéjéből, az imádságból, a bűnbocsánat szentségéből kapom az új erőt. „Mert nálad van az élet forrása...” (Zsolt 36,10a)

Hála neki, csökken a „méregbevitel mértéke” is... Türelem, toleranciát, más-sok terheinek az elhordozását, megboc-sátást tanulok tőle. „Lelkemet felüldíti...” – „szervezetem” könnyen semlegesíti az ártalmas hatásokat. A bántás, az igaz-ságtalanság, a becsapás fáj – de már van kinek a kezébe letenni! Nem én cipelem egyedül, hiszen engem hordoznak!

A mérgek évek, évtizedek alatt rakód-nak le bennünk. A méregtelenítés is egy életen át tart: „Megelégítem hosszú élettel, gyönyörködhet szabadításomban.” (91,16)

Ha tavasz, akkor tisztítókúra? Nem szükségyszerűen. De ha Isten új életre tisztító, „méregtelenítő kúrája”, kegyel-me munkálkodik bennünk, az a legra-gyogóbb tavasznál is szebb ajándék.

■ KŐHÁTI DOROTTYA

BÖJT 1. VASÁRNAPJA (INVOCAVIT) – 2Kor 1,6–10

Hiába vett kegyelem?

A VASÁRNAP IGÉJE

nek, várták a javulást. A javulás azonban elmaradt, és a fiatalember meghalt. Ami-kor rendet raktak a szobájában, az egyik fiókban megtalálták a drága gyógyszereket – alig néhány szem hiányzott belő-lük. Elkezdte szedni, aztán abbahagyta. Hiába volt a család gondoskodása, anya-gi áldozata.

Idős asszony panaszkolta: „Egymagam élek, rám se néz senki. Nekem már nincs erőm lemenni az utcára, bevásárolni, ta-karítani. Senki felém se jön, félek, ha va-lami történik velem, itt fekszem majd napokig segítség nélkül. Észre sem fog-ják venni, hogy meghaltam.” A kérdésre, hogy vannak-e gyermekei, könnybe lá-badt szemmel mondta: „Vannak, van lá-nyom is, fiam is, de egyik sem látogatott meg már évek óta.” Keserűen tette hoz-zá: „Hiába neveltem őket.”

Egy másik eset. A férfi az alkohol raba volt, rossz társaságba járt, bűnöző lett. Elfogták, elítélték, börtönbe került. Una-lomból járt el a börtön-istentiszteletekre. Mégis, egy alkalommal megszólította

Isten, megtért, és elhitte, elfogadta a ke-gyelmet. Úgy szabadult, mint aki Isten kegyelmét vette. Elhatározta: új életet kezd. Talált egy keresztény közösséget, ahol befogadták, segítettek neki állást ta-lálni. Aztán egy nap meglátogatta egyik régi cimborája. A férfi egy darabig ellen-állt, végül csak megittak egy pohárával. A cimbora máskor is eljött, aztán össze-állt a régi társaság. A férfi azt hitte, majd megtéríti őket. Ám kevés idő elteltével ugyanott tartott, ahol a börtön előtt. Hi-ába vette a kegyelmet.

Így vehetjük mi is hiába Isten kegyel-mét. Hiába az igeolvasás, igehallgatás, hiába a templom, az úrvacsora, ha nem vesszük komolyan.

Pál ettől a kísértéstől óv minket. A kí-sértő mindig azt súgja: nem kell ezt a dol-got olyan komolyan venni. Nem kell azonnal dönteni, van még idő. Pál azt mondja: most van a kegyelem ideje! Most van az üdvösség napja! Ha nem döntesz most, holnap már nem látod olyan fon-tosnak, holnaputánra pedig elfelejted.

A másik esetben oly módon nem vesszük komolyan a kegyelmet, hogy nem teljes odaadással tesszük, amit tennünk kell. Isten kegyelme, a bűnboc-sánat kell, de a bűntől való elszakadás, a lemondás, a bűnre vivő alkalmak el-kerülése nem kell. Isten kegyelme, a

gondviselés, az egészség, a jólét, a siker kell, de az Isten szolgálatába állított fá-radozás, az áldozatvállalás, az Istenért vállalt önmegtagadás nem kell. Pedig Isten kegyelméhez mindkettő hozzá-tartozik.

Dietrich Bonhoeffer német teológus ír az olcsó kegyelemről. A mai kereszténység az ingyen, ajándékba kapott kegyelmet olcsó kegyelemnek tekinti, olyannak, amelynek nincs értéke. Ezért nem becsü-li meg, így nincs következménye sem. Pedig az ingyen kegyelem nem olcsó ke-gyelem. Jézus Krisztus nagy árat fizetett azért, hogy mi ingyen kaphassuk. Az életét adta oda azért, hogy Isten kegyel-me a miénk legyen. Ezért a kegyelem drága, nagyon drága.

Mi sem vehetjük másként, csak ko-molyan, mert aki hiába veszi Isten ke-gyelmét, az nemcsak elveszíti, hanem Isten szeretetét is megbántja. Aki azon-an Isten kegyelmét komolyan veszi, és abból él, az biztonságot és erőt merít belőle minden élethelyzetben.

■ BALICZA IVÁN

Imádkozzunk! „Lelki próbáimban, Jézus, légy velem. / El ne tántorodjék tőled életem! / Félelem ha bánt, vagy nyereség kísért, / Tőled elszakadnom ne hagyj semmiért.” (EÉ 451)

Oratio œcumenica

[Lelkész:] Mennyei Atyánk! Hallgass meg minket, ami-kor hozzád kiáltunk!

[Lektor:] Uruk, te elküldted szeretett Fiadat erre a világra, hogy megszabadítson a sátán hatalmából. Add, hogy a kísértő fölötti győzelme nekünk is erőt adjon kí-sértéseinkben, hogy mindenkor a te utadon marad-junk, és engedelmesen cselekedjünk akarodat! Jézus Krisztusért kérünk,

[Gyülekezet:] Uruk, hallgass meg minket!

[Lektor:] Könyörgünk az ige hirdetőiért. Add, hogy Szentlelked erejével szóljanak, hogy szavuk által épüljön egyházad, gyülekezeted! Ne engedd, hogy igéd magvetése kárba vesszen életünkben! Add, hogy törvényed megítél-je bűneinket, evangéliumod pedig bűnbocsátó szereteted erejével megújítsa életünket! Jézus Krisztusért kérünk,

[Gyülekezet:] Uruk, hallgass meg minket!

[Lektor:] Könyörgünk egyházunkért. Szentlelked vi-lágossága adjon bölcsességet püspökeinknek, elöljáró-inknak, hogy döntéseik akarotodba simulva gátolják a romboló erőket, és támogassanak minden olyan kez-

deményezést, amely a te evangéliumod és a te országod ügyét szolgálja! Jézus Krisztusért kérünk,

[Gyülekezet:] Uruk, hallgass meg minket!

[Lektor:] Könyörgünk a teremtett világért. Irgalmas szereteted enyhítse a sok nyomorúságot, csitítsa a há-borúskodást, vessen gátat a környezetrombolásnak, és viselje gondját a katasztrófák túlélőinek! Ébressz mind-nyájunkban felelősséget, hogy ne zárkózzunk el a baj-bajutottak elől, hanem gondviselő szereteted követei lehessünk közöttük, bárhol élnek is a földön! Jézus Krisztusért kérünk,

[Gyülekezet:] Uruk, hallgass meg minket!

[Lektor:] Uruk, tartsd távol tőlünk az ítékezés lel-kületét! Segíts újra és újra meglátnunk, hogy mi is ugyanúgy kegyelmedre szorulunk, mint azok, akik fe-llett pálcát törünk! Add, hogy türelemmel visellessünk mindazok iránt, akik nem ismerik vagy elutasítják a megváltás és az üdvösség örömhírét, akik tudatlanság-ból vagy szándékosan gátolják evangéliumod hirdeté-sét! Jézus Krisztusért kérünk,

VEGYÜK KÉZBE A LITURGIKUS KÖNYVET 7.

Sekrestyeimádság

LITURGIKUS SAROK

az elhívás minden szónak, mozdulatnak az alapja az istentiszteleten is.

Erre az elhívásra egyetlen méltó válasz van: de Uram, én alkalmatlan vagyok! Nagy és nehéz ez a szolgálat. Emberfelet-ti erőt kíván, s aki ezt végzi, megérzi, hogy hasonlatos a magasfeszültséghez. A Mindenható energiája áramlik át az emberen. Ha ez nem a szerető mennyei Atya energiája lenne, akkor belepusztul-nánk. Az Úristen csodája, hogy még az alkalmatlan embert is fel tudja használni. A botladozó nyelvet, az ügyetlen mo-zdulatokat, az emberi (nem mindig maku-látn) hátteret is szolgálatába állítja.

E gondolat folytatása a következő mondat: „Ha nem segítettél volna, már régen elrontottam volna mindent.” A show-műsor sztármoderátora tudja, hogy tőle függ a siker. De ha elbízza magát, és nem épít a háttérsegítésre, könnyen kudarcot vall. Mi, keresztény emberek azonban nem a háttércsapatban, hanem

egyedül az Úristenben bízunk. Az ő mandátumával csak úgy tudunk valami-féle eredményt elérni, ha ő segít nekünk. Nélküle minden eredmény csupán lát-szat, a kudarc pedig jogos és nem vélet-len. Nélküle elrontanánk mindent. De vele még a lehetetlennek tűnő vállalko-zás is sikerülhet: Isten szeretetét képvi-selhetjük szolgálatunkkal.

Ezért nincs más út, mint hogy átadom magam Uramnak, cselekedjen velem és általam tetszése szerint. Örülök, ha esz-közeként kézbe vesz, netán munkatársá-nak fogad. Már nem is a saját gondolata-im, hanem az ő szava (igéje) a fontos. Ezt kell magamba zárnom, és engednem, hogy véremmé, sajátomává váljon, hogy azután továbbadhassam az evangéliu-mot, tanítva, táplálva a rám bízottakat.

Ha magamra építek, rögtön elrontok mindent; ha őrá építek, értelmessé válik a munkám. Mint a vízen járó Péter eseté-ben: amikor Jézusra figyelt, őrá tekintett, akkor haladt előre, ha saját erejére ha-gyatozott, rögtön süllyedni kezdett a tajtékzó hullámok között.

Tégy követeddé! Uram, semmikép-pen el ne hagyj! – mondjuk ma is, együtt Lutherrel!

■ HAFENSCHER KÁROLY (IFJ.)

Eredményt hirdettek a teológiai pályázaton

◄ Folytatás az 1. oldalról

Az egyházkerület püspökének szavai után Weltler Rezső, a győri Evangélikus Szeretetház igazgató lelkésze mutatta be a résztvevőknek a diakóniai intézmény múltját és jelenét. Ezt követően az egyházkerületi teológiai pályázat eredményhirdetésére került sor.

A pályázatot *Az úrvacsora mint a Krisztusban való egység szentsége – Miért választ el az, aminek össze kellene kötnie?* címmel hirdették meg. Négy jelíges pályamű érkezett a felhívásra. A négy tagból álló bírálóbizottság úgy döntött, hogy az első díjat kiérdemlő teológiai dolgozat mellett a többiek megosztott díjat kapnak. Ezt a következő pályázók vehették át: Csonkáné Szabó Magda szák–szendi helyettes lelkész; Szabó Barbara Budapestről, aki római katolikusként írta meg munkáját, il-

letve Nagy Zoltán nagyalacsonyí lelkész. Az első díjat Tubán József csornai lelkész érdemelte ki, aki „Az igazság odaát van” jelíggel nyújtotta be dolgozatát.

FOTÓ: MENYES GYULA

Az ünnepélyes pillanatok után Tubán József ismertette röviden dolgozatát, amelyben összehasonlította Luther Márton, Zwingli Ulrich, Kálvin János és a római katolikus egyház úrvacsoratanát. A teológiai munka a közeljövőben nyomtatásban is megjelenik az egyházkerületi füzetek sorozatában. Ezután – az előadáshoz kapcsolódóan – fórumbeszélgetés következett, amelyen a résztvevők őszintén szólhattak ökumenikus tapasztalataikról, valamint reménysegeikről.

Az ebédszünet után, az egyházkerületi nap második részében lehetőség nyílt az országos felügyelőjelöltekkel való találkozásra és beszélgetésre, akik egyenesen a kerületi felügyelők és tisztségviselők aszódí csendesnapjáról érkeztek Győrbe. Az eseményt úrvacsorai istentisztelet zárta, amelyen Ittész János püspök szolgált.

■ KISS MIKLÓS

Felügyelői és tisztségviselői csendesnap az északi kerületben

◄ Folytatás az 1. oldalról

A jelenlévők a köszöntő szavak, majd a gimnázium igazgatójának, dr. Roncz Bélának az iskolát bemutató ismertetője és a gimnázium gyermekkórusának szolgálata után D. Szabik Imrénnek, a kerület püspökének nyitóáthítatát hallgatták meg.

FOTÓ: BOTTÁ DÉNES

Dian József csővári felügyelő a gyülekezet nevében búcsúzik Szabik püspöktől és feleségétől

Az általános tisztújítás okán a szervezők a csendesnapra meghívták a két országos felügyelőjelöltet – Pröhle Gergelyt és dr. Solyom Jenőt – is. A másfél órás beszélgetést ifj. Hafenschner Károly országos irodaigazgató vezette.

A délelőtti folyamán két előadás is elhangzott. Dr. Győri József, a Budai Egyházmegye felügyelője *Tusakodás Isten törvényéről és evangéliumáról* címet viselő gondolatsora végén így összegezte mon-

dandóját: kétezer év után újra meg kell térnie ennek az öreg kontinensnek, és ehhez a magyar társadalomnak is megújult, megtért kereszténységre van szüksége.

A második előadó, Benczúr László, az Északi Egyházkerület felügyelője *Egymás építése és a segítő szeretet gyakorlása* címmel a

Imréné Mrika néninek hűséges kitartását és imádságos szeretetét is, amellyel férjét mindvégig támogatta munkájában.

Az ebéd utáni fórumbeszélgetésen a délelőtti előadók, valamint az egyházkerület jelenlegi és iktatás előtt álló püspöke válaszoltak a tisztségviselőknek az egyetemes papság gondolatával kapcsolatos kérdéseire.

A záró úrvacsorai istentiszteleten dr. Fabiny Tamás Jn 15,9–17 alapján hirdette az ígét. A világ fiait először mindig a jókat és erőseket választják ki, a végére a gyengék és ügyetlenek maradnak. Jézus azonban a sor végéről választ, amikor elhívja tanítványait. Jézus nem egy csodacsapatot szervez, mégis, az általa választottakkal ő tesz csodát – hangsúlyozta az egyházkerület megválasztott püspöke –, mert az első keresztények szeretetére mindenki felfigyel. Bárcsak ma is azt mondhatnák mások rólunk: látjátok, hogyan szeretik egymást! Jézus nem azért választ ki bennünket, mert valamilyen vagyunk, hanem hogy valamilyenekké váljunk – biztatta és erősítette a kerület felelős vezetőit Fabiny Tamás.

Végül Benczúr László a jelenlévőket szeretettel meghívta Fabiny Tamás püspökiktatására, amely március 25-én 11 órakor lesz Miskolcon, a belvárosi evangélikus templomban.

■ HORVÁTH-HEGYI OLIVÉR

Emléktábla Csaba Gyula mártír lelkésznek

Tisztelgés Békéscsabán

► A százötven évvel ezelőtt alapított Békéscsabai Evangélikus Gimnázium ünnepi eseménysorozatának részeként február 22-én az iskola tanárai és diákjai Csaba Gyulának, az iskola egykori diákjának, a mártírhálált evangélikus lelkésznek az emléke előtt tiszteltek. A kommunizmus áldozatainak emléknapja alkalmából rendezett ünnepség közös áhítattal kezdődött a Kistemplomban, majd az iskola főbejáratánál leleplezték a lelkész emléktábláját.

Kolarovszki Zoltán, az iskola igazgatója köszöntőjében elmondta, hogy tanártársával együtt úgy gondolták: a polgári kormány döntése nyomán 2000-ben életbe lépett és az iskolák számára kötelezővé tett emléknapot náluk nem elvont megemlékezésekkel, hanem kézzelfogható módon szeretnék a diákokhoz közel hozni. Csaba Gyula sorsán keresztül kívánják megismertetni őket a diktatúrák természetével.

Az ünnepségen az igazgató meleg szavakkal köszöntötte a Csaba család megjelent tagjait, köztük a hatvan évvel ezelőtt elhurcolt és meggyilkolt lelkész lányát, Csaba Jolánt, valamint az unokákat, dédunokákat. Köszönetet mondott Németh Mihálynak, a gyülekezet egyik lelkészének, aki az emléktábla-avatás kezdeményezője volt, illetve Böröcz Enikő egyházi levéltárosnak kutatómunkájáért.

Németh Mihály igehirdetésében felidézte Csaba Gyula életútját. A Békéscsabai Evangélikus Gimnáziumban folytatott tanulmányait követően került a teológiára, később a Pest megyei Péteriben lett lelkész. Az egyházmegye alespereként 1945. május elsején éjszaka elhurcolták otthonából. Felesége és családja sem élve, sem holtan nem látta soha többé az akkor 63 éves férfit. A történelem kutatásai nyomán ma már tudhatjuk, hogy ő is a gyömrői gyilkosságok néven elhíresült rémtettek egyik áldozata volt. A szörnyűségek az akkori úgynevezett baloldali nemzeti bizottsághoz köthetők. Csaba Gyulát különös kegyetlenséggel gyilkolták meg, miután megkínózták és keresztre feszítették. (A háttorzongató bünténnyel a legrészletesebben Stefka Istvánnak a Magyar Nemzet 2003. szeptember 13-i számának 31. oldalán megjelent írása foglalkozik, történelem kutatásai és a még élő szemtanúk visszaemlékezései alapján. Címe: Gyilkosság Gyömrőn. Az Evangelikus Élet

2003. február 9-i száma pedig Közel-múltidéző címmel Szabó Eszter Gyömrői gyilkosságok című dokumentumfilmjéről számol be.)

A békéscsabai rendezvényen az igehirdető a boldogság és az üldöztetés lát-szólag össze nem illő fogalmait elemezte a boldogmondásokból kiindulva („Boldogok vagytok, ha émiattam gyaláznak és üldöznek titeket... Örüljétek és ujjongjatok azért, hogy jutalmatok bőséges a mennyekben...” – Mt 5,11.12; ez olvasható az emléktáblán is), rámutatva Csaba Gyula életére és mártíromságára. Az üldözött ember azért lehet mégis boldog – mondta –, mert minden korábbiánál jobban Istenre van szorulva. Továbbá azért, mert előbb több utat az igazság órája ezen a földön is. Mint most, ezzel a tisztelgéssel a Csa-

A SZERZŐ FELVÉTELE

A Prisztavok Tibor művész-tanár által tervezett tábla

ba család tagjai számára, akik évtizedeken át még csak nem is beszélhettek a szeretett családtagról. De leginkább azért, mert az üldözötnék megvan a jutalma a mennyben – mondta egyebek mellett Németh Mihály, a szenvedésben való kitartásáért és hitéért példaképként állítva hallgatósága elé Csaba Gyulát.

Az emléktábla leleplezésén a családtagok, a Békéscsabai Evangélikus Gimnázium képviselői, a Békéscsabai Evangélikus Egyházközség és a Békéscsabai Evangélikus Gimnázium Öregdiákok Baráti Köre tagjai helyezték el a kegyelet koszorúját. Ez lesz az a hely, ahol az iskola diákjai ezentúl minden évben tisztelni fognak a történelem egyik legembertelebb rendszerének áldozatait, köztük Csaba Gyula előtt a kommunizmus áldozatainak emléknapján, február 25-én.

■ SZEGFŐ KATALIN

Búcsúzik a püspök

ÉGTÁJOLÓ

Kedves Olvasók, szeretett Testvéreim! Miután 67. életévemet betöltöttem, egyházi törvényeink értelmében nyugállományba vonulok. Megköszönöm az egyház Urának, hogy elhívott az evangélium szolgálatára, s 1962. augusztus 1-jétől hirdethettem ígét, pásztorolhattam a rám bízottakat, és együtt ünnepelhettük az úrvacsora szentségét gyülekezeteinkben – előbb gyülekezeti lelkészként, majd két egyházmegyében is esperesként, végül tizenhat éven át az Északi Egyházkerület püspökeként. Köszönöm mindazok imádságát, akik e negyvennégy éves időszakban szolgálattomat Isten előtt hordozták, s mindazok segítségét, akik munkámban támogattak különböző tisztségek betöltőiként.

Sok örömmel ajándékozott meg Istenünk ezen a közel fél évszázados útszakaszon; kiváló képességű és erős hitű

testvérekkel hordozhattam együtt a szolgálat gyönyörűségét igáját és sokszor nem könnyű terhet. Öröm volt a sok gyülekezeti látogatás; mind legszebb élményeim között marad meg emlékezetemben. A telt templomok népes gyülekezete, az ének és szívből jövő istendicsérete, a tettekre készség megannyi épületünk megújulásáért és a gyermekek csillogó tekintete, ahogy a távolról érkező vendéget köszöntötték... Istené legyen a hála a sok szép elvégzett szolgálatért, a testvéri beszélgetésekért.

Méltán kérdezhettük: milyen is volt a tizenhat esztendő, hogyan jellemezhetjük? Nagyszerű, szép korszak nyitányaként élhettük meg az 1990. évet. A szabadság hajnala köszöntött ránk. Megszabadultunk a bejelentési kötelezettségtől, amely ránk nehezedett az előző időben. Többé nem kellett semmilyen egyházi összefüggéshez engedélyt kérni, külföldi látogatók érkezését jelezni vagy éppen állami hozzájárulásért folyamodni egy gyülekezeti körlevél szétküldéséhez. Ízelgettünk és mély lélegzetvétellel ittunk magunkba a szabadság tiszta levegőjét.

A kibontakozás kora is elkezdődött. Új lehetőségek kínálkoztak, a televízióban és rádióban rendszeres keretek között sugározhattunk egyházi műsorokat,

és az istentisztelet-közvetítés is természetessé vált a hírközlő szervek műsorai között. Megszervezhettük a tábori lelkészi szolgálatot, majd a börtönök rabjai közötti lelkigondozást és a betegek közti evangéliumhirdetést. Mindaz, ami negyven éven át csak álmainkban szövedt, egyik napról a másikra valóság lett. Akit szeret az Úr – mondtuk –, annak többet ad, mint amit megálmodni képes volt (vö. 127. zsolná, 2. vers).

Az egyházban ez az idő a fokozott zsinati munka napi feladataiban jelentkezett. Újra kellett tanulni a törvényalkotás nehéz, verítékes munkáját. Ez egyúttal a felnőtté válás ideje is volt. Nem volt könnyű az irányított gondolkodás kényszeréből a felelős cselekvés és törvényalkotás mindennapi kihívásával szembeállni.

Már e néhány gondolat is jelzi, hogy e korszak a kezdet nehézségeivel megterhelt idő éveit jelentette. Kezdtük visszakapni iskoláinkat. A történelmi múlttal és különleges hírnévvel megáldott Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium még 1989-ben elindíhatta – euforikus hangulatban – egyházi irányítás alatt tanító-nevelő munkáját. De melyikünk gondolta, hogy újabb tizenhárom középiskola kerül egyházi tulajdonba, és

lesz az egyházi oktató-nevelő munka bázisa? Iskolákat kaptunk vissza, igazgatókat kerestünk, tanárokat vettünk át vagy állítottunk csatorba. Épületek renoválása szakadt a nyakunkba, s kerestük itt-hon és külföldi testvéregyházainknál az anyagi forrásokat. Nem volt könnyű feladat, de láttuk a célt, örültünk a templomba érkező ifjaknak, s azóta is áldjuk Isten, hogy kiépült intézményes iskola és óvodahálózatunk, kollégiumokat nyithattunk, építhettünk egy olyan időben, amikor hazánkban a gazdasági átállás a kapitalizmus sajátosságainak részleges ismerete jegyében sokak érdekeinek figyelembevétele nélkül zajlott.

Az infláció, a munkanélküliség növekedése e korszak ismertetőjegyei. S közben hazánk önálló, független ország lett. Majdnem egy kardcsapásra azonban tagjai lettünk a NATO katonai szervezeteinek, s megkezdődtek a tárgyalások az Európai Unióhoz való csatlakozás feltételeiről. A felgyorsult változások nem várt ritmusával sokan nem tudtak lépést tartani, pályaelhagyásra kényszerültek, vagy új szakmát kellett tanulniuk. E jelenségek gyülekezeteink életében is visszatükröződtek.

Szociális tevékenységünk is bővült. Új otthonok épültek, régi intézményeinket

felújították, és befogadóképességüket több helyen növelték. Napjainkban harminkét otthonunkban várja biztonságos gondozás és korszerű lakókörbe az idős testvéreket. Az ezen intézményekben zajló értékes munkát jelzi, hogy a legtöbb helyen sorban állás van a beöltöztetés mielőbbi lehetőségéért.

Bár az elvilágiasodás felgyorsulásának jelei felbukkannak, ugyanakkor jelentkezik az éhség a transzcendens után, a vágyakozás egy morálisabb világ etikai normáinak megvalósítására.

Áldja Isten egyházunk, gyülekezeteink szolgálatát az új évezred elkövetkező évtizedeiben hűséges pásztrok és áldozatkész hívek imádsága és tanúságtétele által.

Hittestvéri szeretettel elköszön:

D. Szabik Imre püspök (Északi Egyházkerület)

Magyarul is olvasható a pápa első enciklikája

Még egyszer XVI. Benedek körleveléről

A Magyar Katolikus Püspöki Konferencia székházában február 17-én sajtótájékoztatót mutatták be a pápa közelmúltban megjelent, *Deus caritas est* (Isten szeretet) című körlevelének magyar fordítását. A dokumentum – külsőleg is szép könyvecske – *Diós István* atya kitűnő tolmácsolásában, a Szent István Társulat kiadásában látott napvilágot a *Pápai Megnyilatkozások* című sorozat negyvenkettedik darabjaként. Ezentúl tehát idézhető a magyar szöveg, mert úgynevezett autentikus verzió (hivatalos változat) került az érdeklődők kezébe.

Négy héttel ezelőtt már írtam az enciklikáról az *Evangélikus Élet* oldalain egy általános ismertetést, amelyben a következő kérdésekre válaszoltam: Ki írta? Kiknek írta? Miért közli mondanivalóját? Hogyan akarja elérni kitűzött célját? Ez alkalommal folytatom az ismertetést, röviden összefoglalva mindazt, amit lelkészeinknek, teológusainknak, híveinknek, olvasóinknak feltétlenül tudniuk kell erről az iratról.

Előjáróban megjegyzem, hogy az enciklikák ismertetésének sorában ez az alkalom páratlan volt a maga ünnepélyességével. Úgy látszik, ez az irat különösen hangsúlyos, irányt mutató, paradigma-váltás jellegű.

Ugyancsak páratlan az az érdeklődés is, amellyel a magyar olvasóközönség várta és fogadta, hiszen az első ötezer példány két nap alatt elfogyott, és további húszezer példányt kellett nyomtatni belőle. A *Magyar Kurír* közlése szerint az enciklika egyébként Olaszországban is „bestseller” lett, és a nyugati világ több országában is ugyanez az érdeklődés tapasztalható iránta.

Veres András püspök, a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia titkára a sajtótájékoztatót tárgyalatosan állapította meg, hogy jogos a rendkívüli érdeklődés, amellyel a világ felfigyelt a körlevél sajátos mondanivalójára, az isteni szeretet hangsúlyozására: zaklatott, nyugtalan, szeretetlen korunkban az irat fontos közlendőt tartalmaz nem csupán a keresztény egyházak, hanem az egész emberiség számára.

A két részből álló enciklika egész mondanivalóját valóban összefoglalhatjuk *János első levelének* (1Jn 4,16) megfogalmazásában: „Isten szeretet, és aki megmarad a szeretetben, Istenben marad és Isten is őbenne.” Az enciklika első részében a pápa teológiai alapvetést nyújt a szeretet isteni ajándékáról, a szeretet értelmezéséről, arról, amire az ember képes, illetve amit az isteni szeretetből tanulhat. A második részben pedig a szeretet parancsának a gyakorlati életben megvalósítható feladatairól beszél.

Számunkra, evangélikusok számára különösen is érdekes, hogy a pápa két-fajta szeretetet ismertet: az *erős* és az *agapé* fogalmát magyarázza. Az evangélikus világ teológiájában Nygren professzor a harmincas-negyvenes években ismételten hangsúlyozta e kettő összefüggését és különbségét, és most római katolikus előadásban olvashatunk ugyanerről. Az erős az az indulat, amely az embert a másik ember irányába mozdítja, nyitja ki, és teremt kontaktust; a második kifejezés, az agapé az isteni szeretet, amely önzetlen, feltétel nélküli kerek egész. Talán így fogalmazható meg saját szavainkkal: szeretlek, mert itt vagy; nem egy-egy tulajdonságodat szeretem, hanem személyedet, téged magadat. Isten így szeret bennünket, feltétel nélkül, megelőzve minket és egyben irányt mutatva, mit jelent a teljes keresztény tanítványi szeretet. Erről beszél *János evangéliumában* Jézus, amikor a szeretet új parancsolatáról szól: „Új parancsolatot adok néktek, hogy egymást szeressétek, amint én szeretlek titeket, úgy szeressétek ti is egymást. Erről ismeri meg mindenki, hogy ti az én tanítványaim vagytok.” (Jn 13,34–35)

Tudnunk kell, hogy a szeretet Isten és ember iránt már az Ószövetségben is törvény. Az újszövetségi új parancsolat pedig napiparancsnak fogható fel, amelyet minden reggel meg kell hallanunk. A mérték nem valami elméleti norma, hanem Jézus személye. Az „amint” kifejezés jelenti az önzetlen, a feltétel nélküli, a nem tulajdonságokra alapuló jézusi szeretetet, amely addig fokozódik, hogy

az szereti igazán a társát, aki az életét is képes feláldozni érte. A pápa enciklikájában részletesen beszél a szeretet ókori és újkori filozófiai és teológiai felfogásáról, férfi és nő kapcsolatáról, de mondanivalóját kiterjeszti az egész emberiségre, túl a tanítványok körén is. Az enciklika fordítója, Diós István különösen ezt az oldalt erősítette meg a bemutatás során, és a gyakorlati mondanivalók összefüggését értékelte modern, érthető nyelven és gondolkodásformában.

A második részben az enciklika szerzője részletesen beszél az egyházzal mint szeretetközösségről, az egyház szeretetszolgálatának különböző fajtáiról, az igazságosság és a szeretet összefüggéséről, a szeretetszolgálat sokféle struktúrájáról a mai kor társadalmának környezetében. Szól az egyházi szeretet-tevékenység sajátos arculatáról, amely az élet vízéből forrászik tovább, vala-

radt meg az Úr szolgálóleányának. Nem a saját művét akarta végrehajtani, hanem az Isten üdvtervének eszköze lett. Éppen ezért egy Mária-himnusszal zárul az enciklika. A dokumentumot XVI. Benedek 2005. december 25-ére, Urunk születésének ünnepére datálta.

A Ratzinger professzorból XVI. Benedekké lett pápáról elmondhatjuk, hogy ökumenikus vonalon megfontolva halad, de saját útját járja, és az új enciklikában olvasható gondolatainak gyökereit már évtizedekkel előbb megtalálhatjuk saját írásaiban. Példa erre magyarul is kiadott, *Krisztusra tekintve* című könyve (német eredetije 1989-ban, magyar fordítása 1993-ban jelent meg); alcíme: *A hit, a remény és a szeretet gyakorlása*. Talán úgy fogalmazhatunk, hogy az ökumené első fázisa a múlt században a reménység jegyében született: lehet együtt élni a különböző felekezetek lelki egységében. A második fázis a

közös hit hangsúlyozása a csúcspontjára ért, és most a szeretet gyakorlati együtt munkálkodása jelenti a római katolikus ökumené új távlatát. Az enciklika bejelentése előtt a pápa többször hangsúlyozta ökumenikus elkötelezettségét, és meglepésnek sejtette ezt az új irányzatot.

A mi megítélésünk szerint ez egy bizonyos visszalépést is jelent, hiszen mi megtapasztaltuk, hogy nemcsak in caritate, hanem in veritate is, vagyis nem csupán a szeretetben, hanem az igazságban is vannak lényeges közös pontjaink. Az új pápa természetesnek tartja, hogy *II. János Pál* a harmadik évezredre készülve felszólította egyházát: vegye át az ökumenében a kezdeményezést. Ezzel nemcsak a magától értődő jelenlétet, hanem irányt mutató szerepét hangsúlyozta.

Megemlítem – erről Magyarországon kevesen tudnak –, hogy Münchenben, a Katolikus Akadémián 2004. június 28-án jelentős dialógusra került sor Ratzinger kardinális és *Jürgen Habermas* professzor között. Új kezdetet jelentett ez a párbeszéd a katolikus és a humanista ideológia között. Már nem akarták egymást meggyőzni, csak megismerni, és saját álláspontjukat minden harciaság nélkül bemutatni, nem vitatkozva, hanem annak tisztázásaként. A *Deus caritas est* enciklika második részében ennek a lelkületnek vagyunk tanúi. A pápa egyfelől meg akarja érteni a mai szekularizált világ minden jelenségét, másfelől a kívülállók számára is érthető módon bemutatja a római katolikus tanítást és gyakorlatot.

Az egykori professzornak, a Hittani Kongregáció vezetőjének, a mai pápának a mondanivalóját jobban értjük, ha ismerjük az 1979-ben megjelent – magyarul is olvasható –, *A mustármag reménye* című kötetét. XVI. Benedek publikációi tulajdonképpen egy következetesen végigjárt út állomásait jelentik. Ma a magyar olvasóközönség több mint tíz, a pápa által írt, illetve a pápáról szóló publikációt vehet a kezébe. Ezeknek a könyveknek és cikkeknek a részletes ismertetése külön feladat lenne.

■ HAFENSCHER KÁROLY (ID.)

A Szent Péter-székesegyház belső tere

mint az egyház karitatív tevékenységének szolgálóiról. Befejezésként a 40. paragrafusban konkrétan rámutat az egyháztörténet nagy, kimagasló szeretet-apostolaira, kezdve a magyar származású tours-i püspökkel, Mártonnal, folytatva Assisi Ferencel, Istenes Jánossal, Bosco Jánossal, Kalkuttai Teréz anyával. A szociális szeretet híres példaképei ők. Ezek után szól Máriáról, Jézus anyjáról, aki igent mondott Isten megbízására, magnificatot énekelt, és alázatosan ma-

hit közös kincseiről, azok felfedezéséről szólt (Szentháromság-hitünk, Jézus Krisztus központi személye és szolgálata, a Szentírás mint elsődleges forrás, közös ének- és imakincsünk). Ez volt az a szakasz, amelyben különösen a protestantizmus értékeivel keresték a közösséget.

Most XVI. Benedek irányt váltott, és a szeretetet hangsúlyozta; talán azért is, hogy az ortodoxiával, a jánosi szeretet egyházával kerüljön közelebbi kapcsolatba, hiszen az 1999-es *Közös nyilatkozatban* a

Ametiszt és bádogbögre

Dél-afrikai mozaik – teagőzben

► Az elmúlt hetekben olvasóink *Keveháziné Czégényi Klára* írásai segítségével bepillanthattak – készülve a nők 2006. évi, március 3-án megrendezendő világimanapjára – Dél-Afrika múltjába és jelenébe, olvashattak az ország vallási sokszínűségéről. Az alábbiakban Kovácsné Tóth Márta személyes élményeiről számol be: a vönöcki lelkész néhány évvel ezelőtt éppen a világimanap idején járt az országban.

Mikor 1999 tavaszán Dél-Afrikába utaztam a nők világimanapjának világkonferenciájára, már szerelmes voltam Afrikába. Elég volt az előtte való évben egy látogatás Kenyába, ahol a Lutheránus Világszövetség (LVSZ) tartott missziós konferenciát – és a szívem menthetetlenül otthagytam a fekete kontinensen. (Tudtam, hogy ódat kellett volna írnom az egyszerű prózai beszámoló helyett!) Akkor még nem sejtettem, hogy milyen mélységeket és magasságokat kell megjárnom a természet lélegzetelállítóan szépséges helyszínein és az emberi lélekben. Mert nemcsak a világ egyik legsebb fekvésű városa, Fokváros tárult fel előttünk, hanem Dél-Afrika történetének máig kísértő árnyai is.

De mindenekelőtt a konferenciáról: a résztvevők százharom országból érkeztek; végigtekinteni ennyiféle arcon, kultúrán – önmagában is gyönyörűség volt. A nyitottság, érdeklődés, amely elengedhetetlenül szükséges az e mozgáslomban való részvételhez, a szolidaritás, az imádságos lelkület feledhetetlen atmoszférát teremtett közöttünk. Mély

tiszteletet ébresztett bennem a mohamedán országokból érkező nők tanuskodása keresztény hitükről, amely helyenként akár az életükbe is kerülhet. Az imanapon bemutatkozó országok kiválasztásán túl minden világtalálkozóznak van témája is: akkor a megbékélés volt. Európai asztalunknál ott ültek egymás mellett a délszláv háború megsebzett résztvevői.

Vezetőnk a börtönben – maga is elítélt volt tizenöt évig

A szünetekben házigazdáink, fekete és fehér dél-afrikai asszonyok együtt kinnálják országuk kincsét, a vörös mézbokor teáját, a rooibost. Figyeltem őket: nekik vajon milyen hosszú az út, mely átvezet előítéleteken, embertelen bűnökön, fájdalomkon, veszteségeken? Az adottságai szerint a világ egyik leggazdagabb országában, ahol az évszázadokig versengő hollandok és angolok egyvalamiben értettek egyet: a feketék leigázá-

sában és kisemmizésében. A fokvárosi repülőtér ajándékboltjaiban zsákból árulják a csiszolt féldrágaköveket, és lepatogzott zománcú bádogbögrével kell méríteni belőle...

Három felejthetetlen látogatás: az első Robben Islandra, a börtönszigetre. A viharos Atlanti-óceánon hanykolódva éltem át először, hogy a tengeribetegség egy pillanat alatt képes megsemmisítő csapást mérni az emberre... Idegenvezetőnk maga is másfél évtizedet raboskodott az apartheid legfélelmetesebb börtönében (hogyan képes napról napra végigjárni szenvedései színhelyét?), Nelson Mandela pedig huszonhat évet töltött itt. Ahogy hajóztunk vissza a lecsendesedett óceánon Fokvárosba, biztos voltam benne: ha egy ember huszonhat börtönével a háta mögött, kiszabadulva a terror házából képes megbékélésre buzdítani viharzó lelki honfitársait, akkor a legnagyobb szentek között a helye... Hazatérve szinte faltam a dél-afrikai fehér író, az irodalmi Nobel-díjas *Nadine Gordimer* könyveit, hogy közelebb kerüljenek hozzám a dél-afrikai sorsok.

A másik élmény: látogatás a fekete gettóban. Az apartheid földig rombolta a feketék házait, melyeket nemzedékek át laktak, és elűzte őket kilométerekkel odébb, viskóvárosokba. Istentisztelet a gettóban – hogy ez milyen, azt is csak ők tudják, a feketék. A legnagyobb nyomorúságban is örülni a szabadságnak, egész testükkel, lelkükkel, szívükkel, mint akiknek az üdvösség már itt elkezdődött, és közben élvezni a közösséget, amely még megmaradt, táncolni, és énekelni a velük született búzszólamú harmóniakat, spirituálekát, melyek mál-

tán járnak be az egész világot, és érintik meg milliók szívét.

A harmadik látogatásomat megelőzte egy találkozás; ennek következtében komoly leckét kaptam az előítéletekről. Egy németországi parasztkonferencián találkoztam – harmadik utam előtt egy évvel – Rogerrel, a dél-afrikai lelkésszel, akivel egy héten át egy szót sem szóltunk egymáshoz. Ő fehér dél-afrikai volt, én pedig volt kommunista országból jöttem. Csak az utolsó nap derült ki, hogy a dolgok nem ennyire feketék-fehérek...

Dél-Afrikában járva meglátogattam a családját East Londonban, az afrikai kontinens másik oldalán, az Indiai-óce-

vályogtéglából. (Az internetről „levadászott” ausztrál bioépítész éppen akkor érkezett, hogy megvizsgálja a vályogtéglák szilárdságát – de hát szalma híján nem is olyan egyszerű szilárd vályogot vetni!)

Roger szülei azóta jártak nálunk Vönöckön. Az édesapa – nyugdíjas metodista püspök – elmondta, hogy az apartheid sötét évtizedei alatt elképzelhetetlen volt számára, hogy a vasfüggöny mögé lépjen. A jáki templomból hazafele autózva a sárga búzamezők között elgondolkozhatott a hazugságokon, melyekből mindkettőnknek kijutott a 20. század második felében.

A „hagyományos” afrikai falu

án partján. S amit találtam: derék Roger barátom vezetésével nincstelen feketék kétszázötven hektáros területen – egy alapítvány támogatásával – hagyományos afrikai falut építenek maguknak

Miközben idáig jutottam az írásban, elgőzölgött a rooibosteám – éppen az illatos „Afrika királynője” fajtát iszom –; és változatlanul azt hiszem, hogy Afrikáról ódat kellene írni...

„Először láttam a Kalevalát”

Interjú Finnország budapesti nagykövetével

► „Mi jut eszébe először Finnországról?” Erre a kérdésre a világ számos országában, így hazánkban is sokan válaszolnának így: „A Kalevala.” Északi nyelvokonainknál február 28. a Kalevala és egyben a finn kultúra napja: 1835-ben ekkor látott napvilágot a nemzeti eposz első változata *Elias Lönnrot* nevezetes előszavával. Ebből az alkalomból beszélgettünk *Pekka Kujasalo*val, Finnország budapesti nagykövetével.

– Nagykövet úr, melyek a Kalevalával kapcsolatos első élményei?

– Az általános iskolában természetesen sokat olvastuk az eposzt. Első élményeim mégis inkább vizuálisak voltak. Jól emlékszem, amikor gyerekként először csodálhattam meg a Nemzeti Múzeumban *Akseli Gallen-Kallela* Kalevala-témájú képeit. Nagyon nagy hatást gyakoroltak rám. Aztán ott volt nagyszüleim régi *Kalevalája* tele csodálatosabbnál csodálatosabb metszetekkel. Magát a szöveget nem értettem, de a képek magukkal ragadtak. Bármennyire furcsán hangzik is, én először láttam a *Kalevalát*, és csak utána olvastam. Ma már ez persze talán nem olyan meglepő, hiszen egyre több Kalevala-kiadás készül a gyermekek és fiatalok számára, könnyebb nyelvessel, gazdagon illusztrálva.

Február 28-ához, a finn kultúra napjához ugyanakkor egy kedves családi élményem is kapcsolódik. Azon a napon született öcsém, *Matti Kalervo*, aki azóta festőként öregbíti a finn kultúra jó hírét.

– Milyen üzenetet hordoz a Kalevala az Ön számára?

– Már az iskolában nagy súlyt fektettek az eposz központi mondanivalójára, amely azóta is sokat jelent a számomra: a szó és a tudás hatalma nagyobb a fegyverek hatalmánál. Talán éppen ebben az üzenetben tér el olyan nagymértékben a finn nemzeti eposz más népek eposzáitól. Ugyanakkor az *Elias Lönnrot* által összegyűjtött hős énekek a nemzeti identitásunkat is erősítették a viszontagságos időkben.

– Hogyan látja a finn irodalom mai helyzetét?

– Talán nem vagyok elfogult, ha azt mondom, hogy egészen kiváló helyzetben van ma a finn irodalom. A finnek mindig is nagyon sokat olvastak, hála az egészen rendhagyó módon kiépült könyvtárhálózatnak. Az emberek ma is

igénylik az új könyveket. Az irodalom iránti érdeklődés ébrentartását különféle rendezvények is szolgálják. Ilyen például a Finlandia-díj kiosztása, amely a legnagyobb irodalmi esemény hazánkban. A díjazott írókat és műveiket még akkor is ismerik az emberek, ha nem olvasták őket. Természetesen kis országként kevés író fut be nemzetközi karriert, de talán nem is ez a legfontosabb. A

FOTO: KIRSI RANTALA

lényeg, hogy mi, finnek nagyon szeretjük saját irodalmunkat.

– Miként tud a budapesti nagykövetség hozzájárulni a finn kultúra magyarországi népszerűsítéséhez?

– Évente mintegy hatvan kulturális eseményt szervezünk. Koncerteket, kiállításokat tartunk itt a követségi épületben, illetve budapesti kiállítóterekben, és egyre többször keresünk fel vidéki városokat is. Legutóbb például Pécsre volt egy nagyon szép finn hét. Itt szeretném külön is kiemelni azt a kiállításunkat,

amelyet a Budapest Galériával együtt rendeztünk, és amelyen a modern finn templomépítéssel ismerkedhettek meg az érdeklődők. Persze nem ez az első egyházi vonatkozású eseményünk: 2003-ban nagykövetségünkön mutatták be a finn *Káté* magyar nyelvű kiadását

(A könyvet Joób Máté fordította; megjelent a *Luther Kiadó* gondozásában. – A szerk.).

Most éppen az északi országok nagykövetségeivel együtt készülünk egy közös kiállításra, amely a modern északi festőművészetet mutatja majd be. Éppen száz évvel ezelőtt a Múcsarnokban volt ilyen tárlat.

– Nemrégiben az Evangelikus Élet is hírt adott az egi evangélikus templom orgonaszerteléséről, melyen több mint negyven finn testvér vett részt. Ha jól tudom, nagykövet úr is jelen volt ezen az ünnepségen.

– Valóban, bár elsősorban magánemberként. Két, Finnországban élő magyar zenetanár – a *Garam* testvérek, *Lajos* és *Károly* – szervezte a kinti gyűjtést. Annak idején iskolatársak voltunk, innen származik a barátságunk. Jó érzéssel tölt el, hogy a finnek anyagi támogatása is hozzájárulhatott ahhoz, hogy ez a szép templom orgonát kapott. Biztos vagyok benne, hogy nagyszerű hangversenyeket lehet majd tartani a templomban, és abban is, hogy finn turisták is el fognak látogatni ezeket az alkalmakra. A finnek nagyon kedvelik Eger városát kiváló gyógyfürdője és hazánkban is ismert jó borai miatt.

– Sikerült-e az itt töltött évek alatt betekintést nyernie a magyar kulturális életbe?

– Operába, hangversenyekre, táncelőadásokra és kiállításokra nagyon szívesen elmegyek; sok meghívást is kapok. Színházba sajnos a nyelvi akadályok miatt nem járok, bár hallottam, hogy milyen színvonalas színházi élet zajlik Budapesten. A magyarok igazán büszkék lehetnek kulturális életükre. Nagyon tehetséges művészekkel találkozhattam az elmúlt évek során. Néha mi is biztosí-

tunk koncertlehetőséget a fiatal tehetségek számára itt a nagykövetség épületében. A kultúra követői és közvetítői is szeretnének lenni, hogy országaink még jobban megismerjék és megszeressék egymás kincseit.

■ JOÓB MÁTÉ

Sibelius és a magyarok

► A finnek nemzeti eposza több művészt is meghíphetett, további alkotásra serkentett. *Akseli Gallen-Kallela* finn képzőművész a *Kalevala* illusztrálásával, a tavaly száznegyven éve született *Jean Sibelius* zeneszerző pedig zenei feldolgozásával szerzett hírnevet önmagának és hazájának.

A két művészt egy sajátos eset is összekapcsolja: egy alkalommal összetévesztették őket – hol máshol, mint Budapesten. A Finn Külügyminisztérium levélgyűjteményének egy darabja szerint Magyarország hivatalos levélben tájékoztatta Sibelius, hogy budapesti tartózkodása emlékére táblát óhajtat elhelyezni. A dolog egyetlen szépséghibája, hogy a zeneszerző soha nem járt hazánkban... (*Gallen-Kallela* ellenben valóban többször is vendégeskedett Magyarországon; a művészt ábrázoló dombormű a budai Duna-parton, a Lánchíd utcai parkban látható.)

Pedig Sibelius több szállal kötődött Magyarországhoz – és nem pusztán a két nép közötti nyelvrokonság miatt. Egyetlen hegedűversenyét (d-moll, op. 47) az 1904. február 8-i helsinki premieren – majd néhány nap elteltével még két koncerten – a zeneszerző vezényletével a cseh származású, de temesvári születésű *Nováček Viktor* (1872–1914) játszotta. Sibelius sokáig kereste, ki lenne a legalkalmasabb a mű bemutatására, de mivel mindenki visszautasította a felkérést, *Nováček*nek kellett megoldania ezt a megtisztelő, mindazonáltal nehéz és veszélyes feladatot. Veszélyeset, hiszen az elhúzódot zeneszerző munkája miatt a szolista-nak nem maradt ideje gyakorolni. Ettől függetlenül *Nováček* mindhárom koncerten kívülről játszotta a hegedűversenyt! Bár a kritikák magát a darabot kiforratlannak és túlságosan is konzervatívnak tartották – Sibelius át is dolgozta a művet –, *Nováček* tehetségét és előadásmódjának kiválóságát senki nem vitatta.

Amikor 1903 őszén Sibelius a hegedűversenyén dolgozott, a mindössze tízesztendő *Vecsey Ferenc* (1893–1935) Európa több nagyvárosában is lélegzetelállító koncertet adott. Bemutatkozása után – nem véletlenül – csodagyerekeknek könyvelték el. Sibelius és *Vecsey* 1909 májusában Berlinben ismerkedett meg egymással – rendhagyó körülmények között. *Charlotte Vecseynek*, a hegedűművész nővérének a visszaemlékezése szerint egy koncerten Sibelius, aki az első sorból hallgatta *Vecsey* hegedűjátékát, saját

zsebkendőjével segítette ki a veritékező homlokú, de zsebkendőjét nem találó művészt. Csak a hangverseny után mutatták be őket egymásnak... Hogy Sibelius pontosan mikor döntött úgy, *Vecseynek* ajánlja hegedűversenyét, nem tudni, az viszont tény: 1910 őszén több utazását is elhalasztotta azért, hogy az ő előadásában hallhassa a művét.

A finn zeneszerzés mindmáig leginkább emblematisz figurájának magyarokhoz fűződő kapcsolata nem merül ki ennyiben. Tanulóévei során több magyar művésztől – *Csillag Hermanntól* és *Goldmark Károlytól* – is tanult, hegedűversenyét pedig *Nováček* vezényletével és *Vecsey* után jó néhány magyar hegedűművész is repertoárján tartotta, így például *Telmányi Emil* és *Kubinyi Attila* (*Vecsey* unokaöccse) is.

Mindezekről, illetőleg Sibelius magyar művészekkel, illetve kritikusokkal való találkozásairól, egymással folytatott levelezésükről, a 19–20. század fordulója és a 20. század első fele Európájának zenei életéről *Hegedűs Kálmán* könyve számol be részletesen *Jean Sibelius finn zeneköltő és a magyarok* címmel. A kötet igen tartalmas és érdekes: számos, mind ez idáig ismeretlen adatot, dokumentumot – leveleket, fotókat – közöl. Kár, hogy a mű megjelentetése előtt a kézirat nem került egy gondos kiadói szerkesztő kezébe; a nyelvi egyenetlenségek elsímítása még értékesebbé tette volna a kiadványt.

■ VITÁLIS JUDIT

Hegedűs Kálmán: Jean Sibelius finn zeneköltő és a magyarok. Solo Music Budapest Zeneműkiadó, 2004. Kapható a Kodály Zoltán Zeneműbolt, Antikvárium és Hangszerboltban (Budapest V. ker., Múzeum krt. 21.), a Rózsavölgyi és Társa Zeneműboltban (Budapest V. ker., Szervita tér 5.), a kiadóban (Budapest VII. ker., Petyerdy u. 11.), illetve megrendelhető a www.konyvkereso.hu honlapon.

Finnbarátok köre Budapesten

► Országszerte sok gyülekezetben hangzik időről időre finn szó, hiszen a testvér-gyülekezeti kapcsolatok sok finn vendég előtt tarták már szélesre a magyar otthonok ajtaját. Mivel hivatalosan nem engedélyezték a testvér-gyülekezeti kapcsolatokat, a vidéki településeken először személyes ismeretségeken alapuló magyar–finn baráti körök születtek. Az idén huszonkét éves Kalevala Baráti Kör kezdeteiről, jelenéről és programjairól kérdeztük *Outi Karanko-Papot*, a kör elnökét, akinek édesapja, a néhai *Jouko Karanko* evangélikus lelkész 1934–35-ben soproni ösztöndíjas volt.

Finnek és magyarok már az 1960-as években furcsállták, hogy miért nincsen Budapesten magyar–finn baráti kör. Íratlan szabály mondta ki, hogy a szocialista országok fővárosaiban csak szovjet baráti társaságot lehet alapítani. Vidéken a Hazafias Népfőnt égisze alatt működő, a fotó- vagy sakkszakörök mintájára létrehozott magyar–finn baráti körök beindításával oldották meg a helyzetet.

A fővárosi finnbarátok az 1970-es években hiába kopogtattak az illetékesek ajtaján, az íratlan szabályt nem lehetett áthágni. Az 1980-as évek szabadabb légkörében *Fasang Árpád* zongoraművész és *Varga Domokos* író munkához látott. Megkeresték a Hazafias Népfőnt akkori főtákarát, aki ígéretet tett arra, hogy a budapesti finnbarátokat az általa vezetett szervezet országos központjának védőszárnyai alá veszi. Így aztán 1984 októberében több mint háromszáz lelkes magyar finnbarát gyűlt össze a Fé-

szek Klubban, és megalapították a budapesti magyar–finn baráti kört.

Óvatosságból a szervezet nevéül a Kalevala Baráti Kör nevet választották, tisztelettel gondolva a *Kalevala* megjelenésének százötvenedik évfordulójára. A kör első elnöke stílusosan a *Kalevala* egyik fordítója, *Varga Domokos* lett. Sajnos nem sokáig. 1986 októberében aláírt egy 1956-os eseményekkel kapcsolatos nyilatkozatot. Az aláírók névsorát felolvasták a Szabad Európa Rádióban. Ennek hatására *Vargát* – akit 1957-ben két éves börtönbüntetésre ítélték – behívták a Hazafias Népfőnt Országos Tanácsához, és közölték vele, hogy a finnbarátok érdekében le kell mondania a Kalevala Baráti Kör elnöki tisztéről. Javaslatára ekkor *Fasang Árpád*ot választották ügyvezető elnökké, aki 1988-ig látta el ezt a feladatot. Következő közgyűlésünk szavazása során *Pap Éva* műfordító került a finnbarátok élére, aki 1991-ig vezette a kört. Ő jelenleg a

helsinki Magyar Kulturális Intézet igazgatója.

1990. január 2-án a Fővárosi Bíróság hivatalosan társadalmi szervezetté nyilvánította körünket. 1991 óta én töltöm be az elnöki tisztet.

Huszonkét éves fennállása során a Kalevala Baráti Kör szerteágazó területeken tevékenykedett, hiszen sokoldalúan akarunk bemutatni a finn életmódot és kultúrát. Például különböző szintű nyelvtanfolyamokat szervezünk az érdeklődőknek a Budapest-Deák Téri Evangélikus Gimnáziumban; minden ősszel indul kezdő csoport is. Ezúton szeretném megköszönni a gimnáziumnak, hogy számos

FOTO: OUTI KARANKO-PAP

A Kalevala kórus *Katonáné Malmos Edit* vezetésével (bal szélén)

programunknak helyet biztosít. Az idén Veszprémben július 15. és 29. között tizennegyedik alkalommal lesz intenzív finn és magyar nyelvi tábor.

Műsorainkba új színt hozott az 1991-ben alapított Kalevala kórus működése,

amelynek célja a finn és magyar kóruszene megismertetése. Az egyik alapítótól, *Gerenday Endre* karnagytól 1996 tavaszán *Katonáné Malmos Edit* vette át a kórus karmesterpálciáját. Ő éppen a napokban – március 2-án, az iskolákban meghirdetett finn hét záróeseményén – veheti át a Rácz István-díjat. Az egykor Finnországban élt fotóművész, *Kalevala*-fordító emlékére alapított díjat – amint azt az *Evangelikus Életben* is meghirdettük – a Deák téri gimnáziumban 18 órákor kezdődő ünnepségen adjuk át. Ezen fellép a Kalevala kórus, illetve *dr. Richly Gábor* egyetemi adjunktus tart előadást a finn nemzeti szimbólumok kialakulásáról.

Az 1996-ban megrendezett nyelvi táborban született meg a *Revontulet* (Északi fény) nevű együttes. Kezdetben finn és magyar népdalokat, karácsonyi énekeket dolgoztak fel, mostanában pedig az általuk megzenésített versek hangzanak el előadásaikon.

Néhány éve kanteletanfolyamot indítottunk – először *Dobos Edgár*, majd *Molnár Zoltán* vezetésével. A finn kulturális emlékezetben kitüntetett helyet foglal el a kantele. Ennek őthúrú, eredeti változata az iskolai zeneoktatás közkedvelt hangszere lett.

Közel tízéves múltra tekint vissza a budapesti Kalevala Baráti Kör és a Tébláb Alapfokú Táncművészeti Iskola baráti kapcsolata. A Dél-Pesten működő művé-

zeti csoport több száz gyermeket tanít a Kárpát-medence még élő folklórája. Kulturális misszióknak tekintik azt, hogy a tánccsoportok fellépéseken, táncházakon és egyéb ismeretterjesztő előadásokon bemutatják ezt a gazdag világot.

Az idén is sok programmal várjuk az érdeklődőket, melyek között lesz finn művésztáborok bemutatása, hangverseny és a hagyományos juhannus- (Szent Iván-napi) ünnepünk.

Kiemelten fontosnak tartjuk finn nyelvű istentiszteleteinket, melyekért köszönettel tartozunk a kelenföldi és a budahegyvidéki evangélikus gyülekezeteknek és lelkészeiknek. Április 17-én, húsvéthétfőn 15 órákor a kelenföldi evangélikus templomban *Joób Máté* ige-hirdetésével és *Pap Kinga Marjatta* orgonakisérésével lesz ünnepi istentisztelet, amelyet a Magyarországi Finnek Egyesületével közösen szervezünk.

Befejezésül felhívnam a figyelmet arra a műfordítói pályázatra, amelyet vers és novella kategóriában a finn függetlenség kikiáltásának 90. évfordulója tiszteletére hirdet meg a Kalevala Baráti Kör. Az elkészült műfordításokat október 1-jéig kell eljuttatni a baráti körhöz.

A programokkal és a műfordítói pályázattal kapcsolatban felvilágosítás kérhető *Outi Karanko-Pap* elnök asszonytól (tel.: 1/316-8845). Honlap: www.finland.hu.

Köztudomású, hogy az egyházunkban 2006-ban zajló általános tisztújítás során új országos felügyelőt is kell választani. Az országos jelölőbizottság felkérte azokat a jelölteket, akik érvényes ajánlást kaptak a tisztségre, hogy tegyenek írásbeli nyilatkozatot: vállalják-e a jelölést. Ennek alapján az országos felügyelők jelöltek listáján, amelyet az országos közgyűlés február 17-i ülésén egyhangúlag véglegesített, Próhle Gergely és Sólyom Jenő neve szerepelt.

Gyülekezeteinknek március 31-ig kell leadniuk szavazatukat a két jelölt egyikére. Hogy megkönnyítsük a választást, szerkesztőségünk felkérte a két jelöltet egy meghatározott terjedelmű, összefüggő szöveggént megfogalmazott bemutatkozó írás elkészítésére. A portrékép mellé továbbá két olyan fotót is kértünk tőlük, amelyet szívesen vizionlátnának bemutatkozó írásuk mellett. Ezek témája tetszőleges volt.

Lapunk a két jelöltet betűrendben mutatja be.

Próhle Gergely

Magamról

Nagyapámmal nem gyakran beszélünk egyházi ügyekről, de beszélgetéseink vissza-visszatérő témája volt az evangélikus egyházon belüli demokrácia. A hetvenes, nyolcvanas években, szinte még gyerekfejjel, nem tudtam igazán felfogni nagyapám szavainak jelentőségét. Később számomra is világossá vált, hogy hazai lutheránus hagyományaink egyik legnemesebbike egyházunk tisztségviselőinek demokratikus úton való megválasztása. Ezért is tartom meghatóan nagy megtiszteltetésnek, hogy jelölést kaptam az országos felügyelői tisztségre.

Nyilván nem mindegy, hogy az ember gyereként, ifjú éveiben milyennek látja egyházát, vagy milyen híreket kap róla közvetlen környezetéből. Szüleim – akik *Botta István* legendás kelenföldi ifjúsági körében ismerkedtek meg – és anyai nagyanyám néhány éves koromtól hozzásegítettek ahhoz, hogy egyházunkat (az ismert körülmények ellenére) élő, sokszínű és alapvetően vidám közösségként ismerjem meg. A balatonszárszói nyaralások, *Kováchási Zelma* néni Deák téri vasárnapi iskolája, később a szeretve tisztelt *Bencze Imre* kegyesen intellektuális bibliaórái és konfirmációs előkészítője, kiegészülve a hála Istennek még mindig jó egészségnek örvendő *Sulyok Imre* bácsi vezetete kelenföldi énekkar próbáival és a gyülekezeti kirándulásokkal, mind-mind maradandó élmények. A kelenföldi ifjúsági órák, melyeket a nálam néhány évvel idősebb teológusok – ma elismert lelkeszeink – vitái tarkítottak, korán világossá tették számomra, hogy Isten igéjét sokféleképpen lehet hitelesen magyarázni, s e magyarázatok, stílusok jól megférnek egymás mellett. Különösen akkor, ha a személyes viszonyokat nem terheli fölösleges ellentétek, hiúságból, gyengeségből adódó viszályok.

Családom, szüleim, akiktől végtelen sok szeretetet kaptam, a tanulás sokféle lehetőségét tárták fel előttem. A nyelv- és a zenetanulás mellett hozzásegítettek ahhoz, hogy utazásaink során minél több új dologgal ismerkedjem meg. Volt olyan időszak a életemnek, amikor jobban örültem volna, ha egy speciális területre tudok összpontosítani. Ma már inkább hálás vagyok a gyerekkoromban belém nevelt általános kíváncsiságért, amely a gimnáziumi érettségi után, 1983-ban az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kara felé terelt. A zenei tanulmányokat sem hagytam abba, igaz – klasszikus zenész családom nagy megrökönyödésére –, átmenetileg műfajt váltottam: a nagyrészt a kelenföldi ifjúság tagjaiból verbuválódott zenekarunkkal 1983-ban *Ki mit tud?*-ot nyertünk.

Egyetemi éveim alatt ösztöndíjként fél évet az NDK-ban, majd a nyolcvanas évek végén közel egy esztendő Hamburgban töltöttem. Fontos tapasztalat volt a hazai demokratikus változásokat Nyugat-Európából szemlélni, talán ezért is kezdtem akkor behatóbban foglalkozni az egyes ember történelmi szerepével, ennek irodalmi feldolgozásával. Az egyetemi évek után az ELTE Idegen Nyelvi Lektorá-

FOTO: MÉNYES GYULA

Az alsódörgicsei evangélikus templom, esküvőnknek és Márton fiunk keresztelőjének a helyszíne, a gazdag Balaton-felvidéki lutheránus múlt bizonyítéka, s reméljük, hogy a jövő egyik biztosítéka is egyben

FOTO: LENNY LAZLÓ

tusán kaptam állást, de emellett rengeteget fordítottam, cikkeket írtam, rádióműsorokat szerkesztettem. Anyanyelvi szintű németnyelv-tudásom mellett igyekeztem angol és francia nyelvi ismereteimet is jó társalgási szintre fejleszteni.

1993-ban a *Friedrich Naumann* evangélikus lelkészről és liberális politikusról elnevezett német alapítvány felkért budapesti irodájának vezetésére. Ekkor kezdtem alaposabban megismerni a magyar közéletet, hiszen elsődleges feladatom könyvek kiadása, konferenciák szervezése volt. *Egyház és modern társadalom* című konferenciasorozatunk a rendszerváltozás után először foglalkozott az egyházaknak napjainkban betöltött szerepével, ültetett egy asztalhoz egyházi és politikai vezetőket, mutatott be külföldi példákat arra, hogy az egyházak miképpen tudják minél inkább elfogadtatni magukat a szekularizált többségi társadalomban. Hasonló kerekasztal-beszélgetéseket tartottunk a kilencvenes évek derekán a kelenföldi gyülekezetben is. Különleges megtiszteltetésnek tartom, hogy az egyik ilyen tanácskozás örvéen alaposabban megismerkedhettem *Andorka Rudolf*fal. Az ő társadalomismerete, derűje, Istenbe és emberbe vetett bizalma mély benyomást tett rám. Korai halála egyházunk számára is óriási veszteség.

A német alapítványnál végzett munka felkeltette érdeklődésemet a diplomácia iránt, ezért beiratkoztam a Budapesti Közgazdaság-tudományi Egyetem nemzetközi kapcsolatok – posztgraduális – szakára. Ennek befejeztével, az 1998-as kormányváltást követően az újonnan alakult Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumának közigazgatási államtitkárá lettem. Pártnak soha nem voltam tagja; függetlenül attól, hogy személyesen mit gondolok az egyes politikai erőkről, mindig arra törekedtem, hogy államigazgatási munkámat a törvények maximális tiszteletben tartásával, politikailag kikezdetlenül végezzem. Kezdeményezésemre valósult meg az a gyakorlat, hogy a készülő törvényeket, előterjesztéseket még az elfogadásuk előtt az egyházak életére gyakorolt hatásuk szempontjából is megvizsgáltuk.

Sok szó esik mostanában egyház és állam kapcsolatáról. Azt gondolom, hogy az a kormányzati filozófia, amely – nem vitatva egyház és állam szétválasztásának Eötvös József-i gondolatát – legfőbb társadalompolitikai törekvéseiben szövetségest lát az egyházakban, abszolút korszerű, és megfelel korunk kihívásainak.

2000 nyarán – tekintettel németországi kapcsolataimra és ezzel kapcsolatos szakértői múltamra – megbízást kaptam a berlini magyar nagykövetség vezetésére. Fontosnak tartom, hogy mind berlini, mind később berni nagyköveti megbízatásom – a már akkor is igen puskaporos belpolitikai hangulat ellenére – az Országgyűlésben teljes körű konszenzust élvezett. Berlinben, az egyesített Németország rohamosan fejlődő új fővárosában tanulságos és sokrétű feladat volt felépíteni és széles körben megismertetni új nagykövetségünket, eljárni hazánk európai uniós tagsága érdekében. A 2002-es kormányváltás után érdekes volt Svájcban alaposabban megismerni egy jelentős protestáns hagyományokkal rendelkező ország mindennapjait, konszenzuskényszerre épülő demokratikus rendszerét, a célszerű és a harmonikus együttélési segítő szokásait.

Bemutatkoznak

Az elmúlt hat évben családi életem is sokat változott. 2000-ben kötöttünk házasságot *Korányi Noé*-mivel, aki szintén bölcsész végzettségével az Országgyűlés Hivatalának jelenleg gyesen lévő munkatársa. Budapesten, Berlinben és Bernben született egy-egy gyerekünk, és hűen a *B* betűs hagyományokhoz – most újra Budapesten várjuk negyedik gyerekünk születését. Az óvodás „nagylányok”, *Janika* és *Bori* mellett a másfél éves, életvidám és éjszánként is igen virgonc *Marci* nem kevés mozgalmasságot hoz – amúgy sem unalmas – életünkbe. Feleségem következetessége, végtelen derűje, a tágabb család tettekrekszsége sokat segít abban, hogy gyerekeink is olyan harmonikus körülmények között nevelkedjenek, ahogy ez nekünk is megadott. Ennél többet nem is kívánhat az ember. Persze kívánni nem elég, apaként is sokat kell tenni ezért.

Jelenleg a Külügyminisztérium főosztályvezető-helyetteseként dolgozom, feladatom – egyebek között – az 1956-os forradalom ötvenedik évfordulójával kapcsolatos rendezvények nemzetközi előkészítése. Emellett rendszeresen publikálok tanulmányokat, cikkeket szaklapokban, folyóiratokban. Tekintettel arra, hogy gyerekeinket nem akarjuk megszokott környezetükből kiszakítani, nem számolunk azzal, hogy belátható időn belül újra külszolgálatra megyünk.

Az országos felügyelői munkáról

Államigazgatási munkámhoz hasonlóan az egyházban is elengedhetetlenül fontosnak tartom a törvények tiszteletben tartását. A törvények betartása és betartatása azonban önmagában kevés ahhoz, hogy a Magyarországi Evangélikus Egyház valódi testvéri közösség legyen. Fontos az összhang az egyház vezetésében; az egyéni teljesítménynél a jelenlegi hely-

A dahlembi Szent Anna-templom, berlini családi sétáink gyakori célpontja, mely puritán egyszerűsége ellenére – vagy tán épp azért – a német evangélikusok közéleti szerepvállalásának központjává vált a II. világháború alatt

zetben talán még sokkal fontosabb a csapatmunka képessége. Csak így lehet – levette a régi terheket – biztosítani egyházunk belső békéjét, további fejlődését. Az országos felügyelő nyilvánvaló feladata, hogy – összhangban az elnök-püspökkel – igyekezen minden egyháztagot minél aktívabb szerepvállalásra bírni. Ehhez nem elég, ha csak a kapcsolatokkal, az állami hatalomhoz fűződő viszonnal foglalkozunk. Törődni kell a legkisebb gyülekezetekkel is, segíteni őket abban, hogy a helyi közösségben tudjanak minél eredményesebb és látványosabb munkát folytatni. Hiszen ha nincsenek jól működő gyülekezetek, akkor lehet bármily kiváló az országos vezetők munkája, az egész nem sokat ér.

Napjainkban kulcskérdés, hogy milyen eszközökkel végezhető egyik legfontosabb feladatunk, a misszió. Mivel tudjuk vonzóvá tenni egyházunkat, gyülekezeteinket? Hogyan tudjuk elérni az egyház periferiáján és az egyháztól távol élőket az evangélium aktuális, személyre szabott mondanivalójával? Mindennapos tapasztalatom például, hogy a gyerekeikért aggódó szülők milyen gyorsan kapcsolatot találnak egymással is, ha gyerekeiket biztonságos, derűs közösségben, biztos értékrenddel élő pedagógusok kezei közt tudják. A kelenföldi családi istentiszteletek sikere láttán is fontosnak

tartom, hogy egyházunk próbáljon sokkal inkább könnyíteni a gyermeket nevelők terhein – ne csak vasárnap. Ez a tevékenység gyereket vállaló lelkeszőnőinknek is – ha érznek erre indíttatást – érdekes és fontos feladatot adhat, s családi életüket is megóvná.

A fenti példa csak egy a sok közül, amelyet saját családi élethelyzetem motivált. A gyülekezetek világi vezetőinek közös gondolkodása, rendszeres tartalmi eszmecsereje azonban számos új ötletet adhat azzal kapcsolatban, hogy miképp lehet a közjó és az egyház érdekében kapcsolatba kerülni önkormányzatokkal, állami szervekkel, hogyan lehet pályázni, ösztöndíjakat szerezni. Fontosnak tartom, hogy egy-két éven belül elkészítsünk egy olyan hosszú távú stratégiát egyházunk fejlődéséről, melyet Isten segítségével lépésről lépésre meg is tudunk valósítani. Régi szabály, hogy nagyobb az adózási feyelem ott, ahol az adózók pontosan tudják, hogy mire fordítatik az általuk befizetett pénz. Az egyházban sincs ez másként. Az erdélyi szász evangélikus közösségek virágzó gazdasági vállalkozásokká is tudtak válni a 19. században. Ez esetünkben egyelőre nyilván irreális cél, de mindenképp érdemes nagyobb anyagi önállóságra törekednünk.

Előéletem és kapcsolatrendszerem miatt is fontosnak tartom, hogy megválasztásom esetén magam is közreműködjem egyházunk nemzetközi kapcsolatainak fejlesztésében, a határon túli testvéreinkkel való együttműködésben, az államigazgatás különböző fórumain való egyeztetésekben, valamint abban, hogy egy-egy fontos közéleti kérdésben hallassuk hangunkat az országos médiában. Nem kell mindenhez hozzászólni, aktuálpolitizálni, de a sajnos egyre szaporodó egyházellenes megnyilvánulásokkal szemben olykor meg kell szólalni, s még inkább hallatni kell hangun-

kat, ha a társadalom többsége számára van jó hírünk. Rengeteg tartalék van egyházunkban, amelyet a diakónia vagy az oktatás területén úgy tudnánk mozgósítani, hogy a leggyanakvóbbak számára is világossá váljék: az evangélikus egyház Isten igéjének erejével és saját tettekrekszségével a legszélesebb értelemben vett közjó érdekében cselekszik. E tevékenység nyilvánossága elismerést hoz, az elismerés pedig magabiztosságot ad. Hasonlóan fontos, hogy közgyűjteményeink, német, szlovák nemzetiségi kultúrkincsünk is nagyobb nyilvánosságot kapjon.

Eddigi megbízatásaim, változatos élethelyzeteim során két, Pál apostoltól származó ige kísért. Az egyik, amely biztosságot ad: „...akik Isten szeretik, azoknak minden javukra szolgál...” (Róm 8,28), s a másik, amely óvatosságra int: „Aki tehát azt gondolja, hogy áll, vigyázzon, hogy el ne essék!” (1Kor 10,12)

Ennek jegyében összefoglalva: azt szeretném, ha húsz-harminc év múlva az én unokáim is majd olyannak látnák a Magyarországi Evangélikus Egyházat, amilyennek én harminc-harmincöt évvel ezelőtt megismertem: élő, sokszínű, vidám és bizakodó közösségnek. Ha ehhez én magam is hozzájárulhatok – bármilyen tisztségben –, szívesen és legjobb tudásom szerint teszem.

az országos felügyelőjelöltek

Sólyom Jenő

Különös helyzetben érzem magam, amikor az országosfelügyelő-választás egyik hivatalos jelöltjeként az *Evangelikus Élet* számára kell bemutatkozó cikket írnom. Ennek egyik oka az, hogy a zsinaton ismételtén a tisztség megszüntetésére szavaztam. A zsinati többség azonban a tisztség megszünését kimondó törvény elfogadása után végül is annak visszaállítása mellett döntött. Most sem tartom helytelennek akkori állásfoglalásomat, s mondhattam volna nemet a megkereséskor, de éppen akkor olvastam *Ribár János* esperes úr cikkét az *Oroszházi Harangszóban*, amelyben azt írta: ne mondjon senki nemet az egyházi tisztségre való felkérésre, ha Isten hívja szolgálatra. Belső vívódásom éppen amiatt volt – s ez a vívódás az „igen” kimondása után sem csitult el –, hogy valóban Isten hív-e erre a szolgálatra, vagy csak emberek.

A másik, ami különlegessé teszi az *Evangelikus Életben* való megjelenést, hogy azóta, hogy három éve a lemondólevelem helyett a szerkesztő saját kommentárját jelentette meg, majd cenzorként le tiltotta válaszom közlését, nem írtam egy sort sem a hetilapba.

Magamról röviden

1940 novemberében születtem Kolozsvárt. Az évszám lényeges, mert tisztában vagyok azzal, hogy az egyházi törvény szerint az országos felügyelő hetven-éves koráig töltheti be tisztségét. Az én esetemben, ha megválasztanak, ez négy évet jelent, de ennyi idő alatt is lehet az egyházat építő szolgálatot végezni.

Édesapám, *dr. Sólyom Jenő* akkor már a soproni teológiai fakultás tanára volt. A teológia Budapestre költözése óta lakom Budapesten. Itt végeztem az Eötvös Loránd Tudományegyetem fizikus szakán, s lettem kutató a Központi Fizikai Kutatóintézetben. Az intézmény neve többször változott, de azóta is ugyanott dolgozom, jelenleg kutatóprofesszorként. A kandidátusi, majd akadémiai doktori fokozat megszerzése után a Magyar Tudományos Akadémia előbb levelező, majd rendes tagjává választott.

Többször dolgoztam – huzamosabb ideig is, mindig kinti meghívás alapján – külföldön, vendégkutatóként vagy vendégprofesszorként. Többek között összesen hat évet töltöttem egy francia kutatóintézetben, két tanéven át pedig egy amerikai egyetemen tanítottam. Külföldön előbb voltam professzor, mint itthon. 1992-ben kaptam egyetemi tanári kinevezést az ELTE-re. Amikor néhány évvel a rendszerváltozás előtt egy tanszékvezetői kinevezés kapcsán szóba került a nevem, elég volt valakinek a „klerikális” kapcsolataimra utaló megjegyzése, hogy rögtön levegyenek a listáról.

Feleségem, *Tóth Márta* az egykor évtizedekig Kemesmagasiban szolgáló lelkész leánya. Három

FOTÓ: BOTTA DINES

most is a Deák téri gyülekezetet tekintjük lelki otthonunknak. 1975-ben itt lettem presbiter.

Egyházi szolgálatban

Harmati Béla püspök urat nemcsak Deák téri lelkészként ismertem meg, hanem a lausanne-i egyetemen töltött évem alatt úgy is, mint aki rendszeresen jött át Genfből istentiszteletet tartani az ottani magyar protestáns gyülekezetbe. Az ő felkérésére fogadtam el 1990-ben a jelölést a Déli Egyházkerület felügyelői tisztségére. Bár a választás akkor élethossziglan szólt, úgy gondoltam, hogy a zsinat gyorsan meghozza a szükséges szervezeti változtatásokat, új egyházalkotmányt készít, s megtörténik a teljes tisztújítás. Végül is kétszeri újraválasztás után tizenhárom évig töltöttem be a tisztséget.

Egyik kezdeményezője voltam annak a nyilatkozatnak, melyben az egyházkerületi presbitérium első ülésén kifejezte a megújulás szándékát, és bocsánatot kért a múlt bűneiért. Maig sajnálom, hogy amikor 1991 tavaszán azt kértem, hogy a gyülekezetek szavazással fejezzék ki bizalmukat az elnökség iránt vagy bizalmatlanságukat vele szemben, erre nem került sor, mert a presbitérium nem tartotta szükségesnek.

Az évek során a jelenleginél nagyobb egyházkerület sok gyülekezetében tettem látogatást Somogy-Zalától Észak-Pest megyéig, Pesttől Békésig, tartottam előadást szeretetvendégségeken, egyházmegyei napokon vagy lelkészi munkaközösségi üléseken. Többször az egyházkerületen kívülről is hívtak.

Egyház Déli Egyházkerülete az ezredfordulón 2000–2001 című kötetet. Ötletgazdaként és szerkesztőként a múlt mellett azt kívántam bemutatni, hogyan élnek az egyházkerület gyülekezetei, milyen nehézségekkel küzdenek, milyen terveik vannak.

1997-ben – a zsinati ciklus befejezése, az új törvénykönyv megalkotása után – korábban kinyilvánított szándékomnak megfelelően és amiatti elégedetlenségemben, hogy a zsinat 2000-re tűzte ki az általános tisztújítást, lemondtam, de újraválasztottak. Három évvel ezelőtt viszont úgy távoztam a kerületi felügyelői tisztségből, hogy csak a Deák téri gyülekezethez és a Deák téri gimnáziumhoz kötődő tisztségeimet tartottam meg. Úgy ítéltam meg, hogy az egyház kárára lenne az elnökségen belüli ellentétek kitálalása, s inkább csendben visszahúzódtam. Az egyházkerületi közgyűlésen is csak annyit mondtam, hogy egyházunk következő évtől kezdve, ahol következmények nélkül lehet nem igazat mondani s hűtlennek lenni. Most még azt is hozzáteszem, hogy mintha olykor következmények nélkül lehetne semmibe venni az egyházi törvényeket.

Néhány kritikai megjegyzés

A problémák gyökerét abban látom, hogy tizenhat év óta túlságosan nagy szerepet játszik az egyházpolitika. Nem lehet kétségbe vonni, hogy rengeteg minden történt a gyülekezetekben, újra kiépült és megszilárdult az oktatási intézmények hálózata, de sokszor ennél fontosabb volt az egyházpolitikai küzdelem különböző csoportok között. Bár szakban mindenki elismerte a gyülekezetekben folyó lelki munka elsőbbségét az egyházban, azt, hogy az egyház a gyülekezetekben él, több vita folyt a szerkezetről, mint a helyi evangélikus közösség életéről. Az alulról való építkezés helyett az egyházkerületek száma és azok területi beosztása lett a döntő kérdés. Egy kicsit talán ezt is próbáltam ellensúlyozni a már említett könyvvel.

Önkritikusan el kell ismernem, hogy feladva véleményemet – amely szerint a zsinatnak csak az elvi alapvetést megfogalmazó egyházi alkotmányt kell elfogadnia – magam is támogattam az úgynevezett permanens zsinat gondolatát. Nem gondoltam arra, hogy egy testület, ha már összeül, mindig keres magának feladatot. Így jutottunk oda, hogy az 1997-re elkészült, többé-kevésbé véglegesnek gondolt törvénykönyvnek már sokadik átdolgozását tartjuk a kezünkben. A jelenleg még hivatalban lévő, majd a decembertől új rendben összeülő zsinatnak az eddiginél sokkal nagyobb önmérsékletet kellene tanúsítania. Csak a legszükségesebb esetekben lenne szabad az eddigi törvényekhez hozzányúlni, mert azok gyakori változtatása a jogbiztonság helyett a bizonytalanságot növeli. Ne történessen meg olyasmi, ami a 2000. évi általános tisztújítás közben megesezt, hogy a zsinat a választási folyamat közben módosította a tisztségeket érintő törvényt.

A jelenlegi jogi helyzet tudomásulvétele s az a remény, hogy végre nem az egyházpolitika, hanem a gyülekezetekben folyó munka lesz mindenki számára a legfontosabb, volt az, ami tusakodásaim között végül is a jelöltség elfogadása felé húzta a mérleg serpenyőjét.

Kihívások

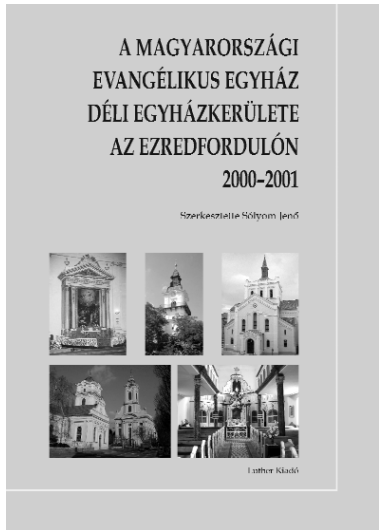
Nem lehet megkerülni, hogy a következő években az eddigieknél még komolyabban szembenézzünk néhány kihívással. Az közismert, hogy a 2001. évi népszámlálás során a reméltnél valamivel kevesebben vallották magukat evangélikusnak (a lakosság alig 3%-a). Az már kevésbé, hogy míg a nyolcvan év fölöttiek között a teljes lakosságból majdnem 5% az evangélikus, a négy év alattiak között már csak 2%. Az egyik ok bizonyára a szekularizáció erősebb hatása a fiatalabb generációban, de legalább ekkora szerepet játszik az evangélikus öntudat gyengülése.

Nehéz megítélni, hogy mi okozott nagyobb kárt a fiatalság lelkeiben: a negyvenéves diktátúra a maga nyílt vagy burkolt egyházzellenességével vagy az azóta minden médiumból áradó szabadosság, erkölcsi nihilizmus. Megtaláljuk-e a módot, hogy az ifjúságnak felmutassuk az evangélium örök kincsét, hogy ne a fogyasztói társadalom által kínált élvezeteket hajszolja?

A világháború utáni kitelepítések és az utóbbi évtizedek falurombolása sok egyházi közösséget tettek szinte életképtelenné, a városokba költözők pedig ta-

lajt veszve gyakran nem találták meg az utat a helyi gyülekezethez. Az elmúlt hatvan évben sokat változott az egyházközségek beosztása, de – kevés kivételtől eltekintve – tűzoltás folyt, nem pedig egy koncepció megvalósítása. Még mindig nem késő, hogy ne felülről, hanem a gyülekezetektől kiindulva gondoljuk át az egyházközségi, majd egyházmegyei szervezetet.

Az elmúlt másfél évtized örömteli templomépítései mellett sok gyülekezet kínlódik azzal, hogy

nincs anyagi ereje a templomok, parókiák renoválására, karbantartására. A Déli Egyházkerületben évekkel ezelőtt elkezdtek az egyházi ingatlanok állapotának felmérését, hogy a szükséges felújításokat valahogy ütemezni lehessen. Ezt országosan is meg kellene tenni.

Többször kifejtettem már, hogy az egyházi szolgálat kereteinek biztosításához szükséges, hogy megváltozzon a hívek adakozókészsége. Erre újra és újra fel kell hívni a figyelmet.

Evangelium és jó rend

Ha néhány szóba kellene összesűriteni, hogy mit tartok az országos felügyelő legfontosabb feladatának, két fogalomhoz tudnám azt kapcsolni: evangélium és jó rend. Nem lehet kétséges, hogy az evangélikus egyház minden tevékenységének végső soron a krisztusi evangélium hirdetését kell szolgálnia. Mindenki, aki egyházi szolgálatot vállal, karizmájának megfelelően ezt kell segítse. Ugyanakkor az *Ágostai hitvallás* szellemében vallom, hogy az ige nyilvános hirdetése az arra szabályszerűan elhívottak feladata. A nem lelkészi tisztségviselők feladata pedig az, hogy ezt az igehirdetői szolgálatot a maguk módján elősegítsék. Ennek egyik eszköze, hogy igyekezzenek az egyházban fenntartani a jó rendet.

Egyházkerületi felügyelői szolgálatom alatt többször fölvettem, hogy központilag kellene szabályozni a lelkészi fizetéseket. 2003-ban már majdnem a megegyezésig jutottunk, elkészült egy tervezet, de az országos elnökség nem látta alkalmasnak az időt a bevezetésre. Meggyőződése, hogy ez a rendezés is a jó rend irányába mutatna, s remélem, hogy a következő ciklusban meg is valósul.

A jó rendhez kapcsolódik az új liturgia ügye. Számomra nem az a kérdés, hogy énekesvers vagy liturgikus-e az istentisztelet, hanem az, hogy az úrvacsoráról vallott felfogással ellenkezik a gyónásnak és feloldozásnak a szentség kiszolgáltatásától való teljes elválasztása. Éppen a lutheri tanítás lényegét látom elveszni, ha nem bűneim bocsánatára kapom az úrvacsorát, hanem az „csak” a közösség megélésének alkalmá.

Végül szeretnék néhány szót szólni a határon túl élő magyar evangélikus testvéreinkkel tartandó kapcsolatról. Ez nemcsak a családot Kolozsvárhoz kötő szálak miatt szívügyem, hanem azért is, mert nyugat-európai tartózkodásaink alatt jó volt testvéri kapcsolatokat találni az ottani magyar gyülekezetekben, a nagyheti ifjúsági konferenciákon. Ezért voltam egyik kezdeményezője a Magyar Evangélikusok Tanácskozó Testületének. Az ebből kinövő Magyar Evangélikus Konferenciának az országos felügyelő feltétel nélküli támogatását kell élveznie.

Lehet, hogy olykor élesen fogalmaztam, de kérem, abból is az egyházért aggodó szeretet hangját érezzék meg. Minden nyomorúságunk ellenére Isten mindeddig megtartott minket, s az új ciklussal nemcsak a személyi változások, hanem legfőképpen a lelki megújulás lehetőségét adja.

FOTÓ: FINTA GERGEV

Feleségemmel és öt unokámmal a legkisebb keresztelején, Zuglóban

felnőtt leányunk közül az első férje az Evangelikus Hittudományi Egyetemen tanít, a másodiké a budahegyvidéki gyülekezet presbitere. Öt unokánk van.

Lelki fejlődésében a család mellett döntő volt a Deák téri gyülekezet, annak is két lelkésze, *dr. Keken András* és *dr. Hafenschér Károly*. A lakóhely szerinti, józsefvárosi konfirmáció után 1956 őszétől egyre gyakrabban mentünk istentiszteletre a Deák térre, s lettem a Deák téri ifjúság tagja. Feleségemet is itt ismertem meg. Bár már harminc éve Budán lakunk,

1991-től 2000-ig – egy rövid időtől eltekintve, amikor egy máig sem tisztázott szavazással érvénytelenítették választással kapott mandátumomat – aktív tagja voltam a zsinatnak. Amikor 2000-ben felügyelői jelentéseimet, a zsinati munkával kapcsolatos javaslataimat, cikkeimet egy kötetbe összefoglaltam, mindez több mint háromszáz oldalt tett ki.

Talán jogosan lehetek büszke arra, hogy a gyülekezeti és egyházmegyei elnökségek aktív együttműködésével sikerült kiadni A Magyarországi Evangelikus

Egyház és állam

A PAX televízió február 25-én indította útjára *Egyház és állam* című, tizenegy részes sorozatát.

Az állam és az egyházak kapcsolata sosem volt konfliktusmentes, bár az elmúlt tizenöt évben a legtöbb vitás kérdést – ingatlanok visszaadása, normatív finanszírozás, az adó 1 százaléka – törvényekkel rendezték, sőt sokan ezt a folyamatot a rendszerváltás egyik sikertörténetének tartják. Ahhoz, hogy ezt a kiemelt társadalmi figyelemmel kísért kényes kapcsolatrendszert megértsük, meg kell ismernünk az előzményeket – a diktatúra évtizedeit is.

A tizenegy részes sorozat vendégei (köztük Glatz Ferenc akadémikus, Erdő Péter bíboros, Bölskei Gusztáv püspök, Szebik Imre püspök, Zoltai Gusztáv, a Mazsihisz vezetője, a kisegyházak képviselőjében Egyed Judit szociológus) személyes történeteken, példákon keresztül mutatják be Szále László újságíró közreműködésével a rendszerváltás óta eltelt másfél évtized legfontosabb eseményeit az egyházak és az állam viszonyában.

Egyház és állam, 3. rész: Az új alkotmány (Erdő Péter) – A rendszerváltás készületlenül érte a magyarországi egyházakat. Ennek ellenére fontos kérdésekben kellett dönteni – gyorsan. Erről az időszakról és máig ható következményeiről beszél Erdő Péter bíboros. Adás: március 4., szombat, 20 óra

Egyház és állam, 4. rész: Törvényi garanciák (Platthy Iván) – A rendszerváltáskor az egyházak, felekezetek ügyeit rendező törvények esetében nem lehetett mindig visszanyúlni a magyar történelmi hagyományokhoz. Modern külföldi példákat kellett keresni és átültetni a hazai gyakorlatba. Erről beszél Platthy Iván nyugalmazott címzetes államtitkár. Adás: március 5., vasárnap, 20 óra

Egyház és állam, 5. rész: A szabadság kis körei (Bölskei Gusztáv) – A rendszerváltás utáni legnagyobb feladat az volt, hogy miként lehet a szabadságot megőrizni, kiteljesíteni. Milyen feladatokat rótt ez az egyházakra? Erről beszél Bölskei Gusztáv református püspök. Adás: március 11., szombat, 20 óra

Egyház és állam, 6. rész: A félelmek újratemlődnék (Kálmán Attila) – A diktatúrában

kialakult reflexek, félelmek nehezen törölődnek ki egy társadalom emlékezetéből. A Magyarországi Református Egyház zsinatának világi elnöke, Kálmán Attila szerint még generációknak kell elmúlniuk, hogy a szellemi-erkölcsi torzulások eltűnjenek. Adás: március 12., vasárnap, 20 óra

Egyház és állam, 7. rész: A fiatalok tanítják az időseket (Zoltai Gusztáv) – A zsidó hitközségek a kárpótlásnál – a többi felekezetekhez képest – hátrányos helyzetből indultak, hiszen a törvény az 1948-as állapottot vette alapul, míg a hitközségi vagyont a II. világháború alatt kobozták el. A többi között erről beszél Zoltai Gusztáv, a Mazsihisz ügyvezető igazgatója. Adás: március 18., szombat, 20 óra

Egyház és állam, 8. rész: A szolgáló egyház (Szebik Imre) – Szebik Imre evangélikus püspök beszél a diktatúra éveiről, a rendszerváltásról és az azóta kialakított törvényi szabályozások bevált vagy kevésbé sikeres oldalairól. Adás: március 19., vasárnap, 20 óra

Egyház és állam, 9. rész: Visszafelé nem lehet menni (Frenkl Róbert) – Hogyan tudja pozitívan alakítani Magyarország imázsát az evangélikus egyház? Többek között erről beszél Frenkl Róbert, a Magyarországi Evangélikus Egyház országos felügyelője. Adás: március 25., szombat, este 20 óra

Egyház és állam, 10. rész: Hévíztől Hajdúdorogig (Vértes Árpád és Kujbus Mihály) – Az egyházaknak az állam mellett fontos partnerei az önkormányzatok. Erről beszélgetünk Vértes Árpád hévízi és Kujbus Mihály hajdúdorogi polgármesterrel. Adás: március 26., vasárnap, 20 óra

Egyház és állam, 11. rész: Ahány kisegyház, amnyi szempont (Egyed Judit) – Magyarországon a négy történelmi egyházon kívül 152 úgynevezett kisegyház is működik. Egyed Judit szociológus 1989 óta foglalkozik a kisegyházak gondjaival, előbb a Művelődési, később a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumának munkatársként. Adás: április 1., szombat, 20 óra

Készítette a PAX Televízió. Szerkesztő-riporter: Szále László, Mátay László.

Az Egyházak Világtanácsa elítélte a Mohamed-karikatúrákat

A braziliai Porto Alegreben lezajlott tanácskozás végén kiadott közös nyilatkozat javasolja a világtanácsához tartozó összes egyháznak, hogy gyakrabban rendezzenek találkozókat muzulmán vezetőkkel, akik előre figyelmeztethetik a keresztény világot a muzulmán radikalizmus várható felángolásaira.

A keresztény egyházak e legfőbb nemzetközi ökumenikus szervezetének vezetői síkraszálltak a tanácskozáson a véleménynyilvánítás szabadságáért, de hangsúlyozták, hogy felelősen kell élni ezzel a szabadsággal. A tagegyházak vezetői sajnálkozásukat fejezik ki közös nyilatkozatukban a Mohamed-karikatúrák közlése miatt, ugyanakkor elítélik a muzulmán világban tapasztalható erőszakos reagálásokat is.

▶ MTI

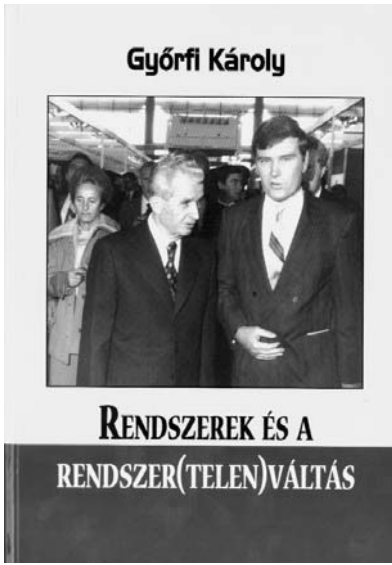
Hibaigazítás

Előző számunkban értelemzavaró sajtóhiba került a Porto Alegre-i tudósításba (4. oldal). A cikkben említett „elsőéves nyíregyházi teológushallgató” természetesen nem Risto Jaskäleinen, teológiank volt finn ösztöndíjasa, aki jelenleg Ambrosius néven Helsinki ortodox metropolitája, hanem a tudósító: Gáncs Péter volt. A hibáért az érintettekől és olvasóinktól elnézést kérünk.

Adottságainkkal becsülettel élni

Egy diplomata emlékei

Múlt év őszén meglepő találkozásban volt részem. A Pesti Egyházmegye konferenciát rendezett Balatonszárszón az egyházközségek vezetői, presbiterei részére. Az egyik előadás után odalépett hozzám Györfi Károly óbudai presbiter, és azt kérdezte: „Megismersz?” Bizonytalan volt a válaszom. Ezt látva három mondatban elmondta, honnan ismerjük egymást. A kulcsszavak: Piliscsaba (Liget), idősebb Kende György, továbbá Károly édesapja, illetve testvére, Tibor. Beugrott; már tud-

tam, kikről és miről van szó. Gyermekekről való az ismeretség: családunk 1955-ben – Békés megyei kitelepítésünk után – Piliscsabára (Ligetre) került. Itt apám és egész családunk testvéri, baráti

kapcsolatba került az evangélikus vallású Györfi családdal. Károly öccsével egy osztályba jártam Csabán. Károllyal – hiszen ő már „nagyfiú” volt – közelebbi kapcsolat nem alakulhatott ki köztünk, de főleg a szüleim, „Györfi nénin és Györfi bácsin” keresztül én is tudtam az előmeneteléről. Mindezek miatt az ismeretség kérdése nagyon is életszerűvé vált.

Néhány nappal később telefonon kerestem, megbeszéltünk egy találkozót. Nem sok időnk volt, mintegy háromnegyed óra. Ezalatt kellett elmondanunk egymásnak, mi történt velünk az elmúlt negyven évben. Majd Györfi Károly kezembe adta a könyvét. Mint hozzátette, néhány szó édesapámról is van benne, elsősorban ezért adja nekem.

Miután megtaláltam ezt a részt, neki kezdtem az elejéről olvasni a kötetet. Nem tudtam letenni. Hogy miért, annak magyarázatául álljon itt néhány, a könyv alapján megfogalmazott gondolat.

Megtudhatjuk a leírtakból, hogy milyen módon maradhatott meg embernek valaki az elmúlt ötven évben különböző „kényes” munkakörökben, beosztásokban, diplomáciai küldetésben, általában gyanúsítások keresztüztüében. Íme a recept: nem nagy hangon hirdetett valóságosság, hanem keresztény alázat, mely elfogadható kompromisszumokat is tud kötni, de nem adja fel önmagát. Megbecsüléssel ír a szerző azokról, akik a rendszerváltás előtt is tudták, hol a helyük, és egész népünk érdekében végezték – sokszor behatárolt – szolgálatukat. Ilyen összefüggésben olvasható Apró Piroska –

Beszélgetés dr. Berkes Péterrel

► **Az ember foglalkozása vagy hivatása óhatatlanul rányomja bélyegét az egyéniségre. Bizonyos esetekben azonban úgy érezzük, hogy a mindennapok gyakorlati foglalatossága ellentétben áll az egyén lelkiiségével, s ez az elmentét mintegy megtöri, kettéosztja a személy egységét. Ha például valaki hivatásszerűen foglalkozik a politikával, munkájában szüksége lehet a sakkjátékból ismert célirányos taktikázásra. Ám ha ugyanez az ember istenfélő, sőt presbitere is egy történelmi egyház valamely gyülekezetének, felvetődik a kérdés: krisztusi úton járó emberként viselkedik-e, ha a politika frontján szokásos, sőt szükségszerű taktikázással próbálja érvényesíteni erkölcsi szempontból egyébként dicséretes álláspontját?**

FOTO: BODA ZSUZSA

most a helyemben Hammarskjöld?” Az egykori főtitkár bizonyára nemcsak mint politikus, hanem mint hívő ember is példaképévé vált a mainak. Úgy vélem, nemcsak a nagypolitika szereplője, de minden ember – még egy önkormányzati képviselő is – kérhet segítséget döntéseinek meghozatalában Istentől.

– *Mint képviselő hogyan fogalmazná meg az erkölcsös politizálás lényegét?*

– Mindig a választópolgárok érdekeiért, nem pedig valamely párt ellen vagy mellett harcolok. A választópolgárok bizonyos értelemben rám bízta magukat; ezt a bizalmat nekem nemcsak viszonoznom kell, hanem azt is tudnom kell, hogy mint képviselőnek így vagy úgy befolyásom van a sorsukra. Ebből eredően nem fordulhatok el az engem megválasztó polgároktól, nem helyezhetem mások érdekeit vagy akár a saját érdekemet az övék elé. A testületi vagy bizottsági üléseken azonban ezzel ellentétes nézetek is érzékelhetők. Erről mindig egy olyan csónak jut az eszembe, amelyben az evezősök más-más irány-

ban eveznek, így a csónak természetesen nem érhet célba. Ha pedig egy haladni képtelen csónakba csalogattuk be a választópolgárokat, akkor erkölcsstelenül jártunk el. Igaz, manapság hallunk olyan vélekedéseket némely politikus szájából, hogy valami „erkölcsileg kifogásolható, de jogilag nem”. Én ezzel az állásponttal – hitemből eredően – nem értek egyet.

– *Tudna-e példát mondani arra, amikor testületi ülésen olyan álláspontot támadott, amely jogilag elfogadható lett volna, de erkölcsileg nem?*

– Tudok. Egy ízben az illetékes bizottság leszavazta egy régen meghalt lelkész özvegyének lakástámogatását. Annak, hogy ilyen döntés születessen, jogi akadály nem volt, én azonban tudtam, hogy az asszony – férje mellett – évtizedeken át segédkezett fiatalok szájainak konfirmálásában, részt vett az ifjúsági programok szervezésében, nemzedékeken át nevelte jó erkölcsre, helytállásra, hazaszeretetre a gyülekezet ifjúságát. A lelkiismeretem azt diktálta, hogy interpellálnom kell a rossz anyagi körülmények között élő özvegy érdekében, s a törekvésem sikerrel is járt.

Egy másik alkalommal a személyes érdekeim ellen kellett dolgoznom, hogy a körzetemben lakók érdekeit képviselhessem. Az önkormányzat csatornázásba kezdett, s az anyagi fedezet megteremtéséhez egy értékes ingatlant akart eladni. Ezt sikerült megakadályoznom azzal az indoklással, hogy kár lenne végleg lemondanunk az ingatlanról akkor, amikor a csatornázás költségeit pályázat útján is megszerezhetjük. A csatornázást végül tényleg meg tudtuk oldani pályázaton nyert pénzből, de közben nyilván elpártolt tőlem bizonyos számú szavazó, hiszen – legalábbis eleinte – látszólag eleneztam a fejlesztést. Nem vagyok biztos abban, hogy később a javamra írták azt, hogy az értékes ingatlan a birtokunkban maradt. A hitemből fakadó erkölcsiségem azonban azt súgta, inkább veszítsek szavazatokat, mintsem hogy az általam képviselték egy meggondolatlan, rövid távú, komoly veszteséggel járó lépés szenvedő alanyai legyenek.

Sugalljon bármit is a mai korszellem, a krisztusi tanítás követése kifizetődőbb mindenféle financiaális spekulációnál.

■ TÖRÖK ANDRÁS ISTVÁN

A könyv fülszövege

„Györfi Károly, a vállalati felsővezetőből lett diplomata akaratan kívül a román titkosrendőrség – a hírhedt Securitate – »közreműködésével« a magyar diplomáciatörténet maga nemében páratlan botrányának lett szenvedő alanya. A könyv ezzel foglalkozó része nemcsak lélegzetelállítóan érdekes olvasmány, hanem egyben hiteles, eddig így sehol nem közölt forrásértékű dokumentum. Rendkívüli tanulsággal szolgál arra nézve, hogy miként kell viselkedni ilyen helyzetben.

A kötet azonban nem csak erről szól. A szerző személyes életén keresztül villant fel epizódokat a Rákosi-, a Kádár- és a Ceausescu-rendszerből, majd foglalkozik a magyarországi rendszerváltás – ahogyan ő nevezi, »rendszertelen váltás« – folyamataival.

A világ szinte minden táján megfordult széles körű tapasztalatai, sajátos látásmódja és értékrendje szemüvegén keresztül szemléli és kommentálja a Magyarországon 1990 után történeteket. Elsősorban a makrogazdaság fontos vetületei érdeklik, de behatóan foglalkozik a váltás politikai és mentális vonatkozásaival is.

A kereszténydemokrata elveket valló, szociáldemokrata vonásokat, szociális érzékenységet mutató, nópárti szerző maximálisan nemzeti elkötelezettségű. Az egész könyvről érződik a haza iránti szeretet, a szó nemes értelmében vett alázat a jó ügyek iránt és a tenni akarás. Elképzelhető, hogy hitvallását sokan nem érzik majd magukénak, állhatatossága mégis példaértékű és sok szempontból tanulságos.”

Györfi Károly: *Rendszerek és a rendszer(telen)-váltás*. Kornétás Kiadó, Budapest, 2004. Ára 1990 forint.

HIRDETÉS

Számítógépes oktatás lelkészek és segítőik részére

Az Országos Egyházi Iroda számítógépes oktatótermében tavasszal is indítunk számítógépes tanfolyamokat lelkészek és gyülekezeti segítőik részére.

- 2006. március 16. – Alapfokú számítógép-kezelés (Alap)
A számítógép működése és az operációs rendszer kezelése, a gépen való tájékozódás (navigáció), az állományok és mappák elhelyezése, alapvető állományműveletek (másolás, mozgatás, átnevezés, törlés), mindezek gyakorlása.
- 2006. április 13. – Alapfokú szövegszerkesztés (Szöveg 1.)
A szövegszerkesztést rendszerbe állítva magyarázzuk el. Nemcsak az egyes gombok és menüpontok jelentéséről lesz szó, hanem a helyes munkamenetről és a szövegszerkesztés logikájáról, formázási egységeiről is.
- 2006. április 20. – Haladó szövegszerkesztés (Szöveg 2.)
A Szöveg 1. tanfolyam anyagára építve összetett feladatokat hajtunk végre, és az ezekhez szükséges eszközök használatát tanuljuk meg: fejlécek, sablonok, stílusok használata és körlevelek készítése.
- 2006. április 27. – Gyülekezeti adminisztráció (SÜNI)
A SÜNI program eddig elkészült moduljai: kapcsolatok, események kezelése, iktatás, lekérdezés. A tanfolyam témája ezeknek a moduloknak a gyülekezeti adminisztráció során való használata.
- 2006. április 6. – Linux otthon és az irodában (Linux)
A Linux alapvető használata és beállítása.
- 2006. március 23. – Honlapszerkesztés (Honlap)
Honlap tervezése és elkészítése az evangélikus honlapszerkesztőben.
- 2006. március 30. – Gyülekezeti újság papíron és interneten (Újság)
Újságkészítés és kiadványszerkesztés – papíron és interneten.

A tanfolyamok egynaposak, 9,30-tól 17 óráig tartanak. Helyszínük: az Üllői út 24. szám alatti épület 2. emeleti tárgyalója.

Előzetes jelentkezés szükséges Csüllög Péter rendszergazdánál (tel.: 20/824-2012, e-mail: Peter.Csullog@lutheran.hu).

Egy tanfolyamon legfeljebb 10 fő vehet részt. A tanfolyami díj (mely az ebéd árát is magába foglalja) 2500 Ft. Az útiköltséget a résztvevők vagy gyülekezetük fizeti (az országos egyház nem nyújt költségtérítést).

A gépkocsival érkezőknek parkolási lehetőséget sajnos nem tudunk biztosítani az Üllői út 24.-ben. Parkolás céljából javasoljuk a város széli nagyobb parkolókat és a tömegközlekedés használatát. A környező utcák őrzött parkolóiban korlátozott számban, díjfizetés ellenében lehet parkolni. Őrzött parkoló található a Mária utcában, a Bródy Sándor utcában és a Corvin mozi mögött.

HIRDETÉS

Pályázat evangélikus gyülekezetek informatikai felszereltségének támogatására

Az országos közgyűlés által elfogadott 2006. évi költségvetés alapján a Magyarországi Evangélikus Egyház gyülekezetei *notebookra* (hordozható számítógépre) pályázhatnak, 30 000 Ft önrész vállalásával.

A pályázat célja korszerű ügyviteli és kommunikációs rendszer kialakítása egyházunkban, és ennek keretében azoknak az egyházközségeknek számítógéppel történő felszerelése, amelyek saját számítástechnikai eszközökkel nem rendelkeznek, illetve eszközök elavultak, és a gyülekezet anyagi erejéből nem telik beszerzésekre.

Az elnyerhető számítógépek beszerzése központilag történik, egységes konfiguráció alapján, a pályázatról történő döntést követően. A korábbi évekhez hasonlóan márkás eszközöket szerzünk be, 3 év garanciával, melyek alkalmaskak a modern irodai munkák elvégzésére (szövegszerkesztés, internetes munka, SÜNI, fényképezés). A sikeres pályázók a döntésről értesítést kapnak, eszközeiket a beszerzést követően vehetik át, előreláthatólag a nyár folyamán. Amint az eszközök rendelkezésre állnak, értesítést küldünk.

A pályázatokat március 20-ig (postai bélyegző dátuma) kérjük postai úton beküldeni a következő címre: „Számítógép-pályázat”, Országos Egyházi Iroda, 1085 Budapest, Üllői út 24. *Benyújtandók a pályázati űrlap és mellékletei 5 példányban.* Határidő után érkező, illetve hiányos (az űrlapot mellőző) kérvényeket nem bírálunk el.

A pályázati űrlap és mellékletei egyházunk honlapjáról letölthetők (<http://www.lutheran.hu>), illetve kérésre az Országos Egyházi Iroda postán megküldi őket (tel.: 1/483-2260).

Hafenscher Károly igazgató, Országos Egyházi Iroda

ISTENTISZTELETI REND / 2006. március 5.

Böjt 1. vasárnapja (Invocavit). Liturgikus szín: lila. Lekció: Mt 4,1–11; 1Móz 3,1–13. Alapige: 2Kor 6,1–10. Énekek: 75., 275.

I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; de. 10. (német) Andreas Wellmer; de. 11. (úrv.) Bence Imre; du. 6. Simon Attila; **II., Hűvösvölgyi út 193., Fébé** de. 10. (úrv.) Veperdi Zoltán; **II., Modori u. 6.** de. 3/4 11. (úrv.) Sztójánovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv., családi) Fodor Viktor; **Csillaghegy–Békásmegyér, III., Mező u. 12.** de. 10. (úrv.) Fülöp Attila; **Óbuda, III., Dévay Bíró M. tér** de. 10. (úrv.) Bálintné Varsányi Vilma; **Újpest, IV., Lebstück M. u. 36–38.** de. 10. (úrv.) Solymár Péter Tamás; **Káposztásmegyér, IV. Tóth Aladár út 2–4.** de. 9. (úrv.) Solymár Péter Tamás; **V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv., családi) Lacknerné Puskás Sára; de. 11. (úrv.) Gáncs Péter; du. 6. Cselovszky Ferenc; **VII., Városligeti fasor 17.** de. fél 10. (családi) Muntag Andorné; du. 11. (úrv.) Szirmai Zoltán; **VIII., Üllői út 24.** de. fél 11. Kertész Géza; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák) Szpisák Attila; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. Kertész Géza; **VIII., Vajda P. u. 33.** de. 9. (úrv.) Smidélusz András; **IX., Gát utcai római katolikus templom** de. 11. (úrv.) Hausmann Jutta; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. fél 11. (úrv.) Smidélusz András; **Kerepesi út 69.** de. 8. (úrv.) Tamásy Tamás; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) Blázy Árpádné; de. fél 10. (úrv., családi) Joób Máté; de. 11. (úrv.) Blázy Árpádné; du. 6. (vespera) Blázy Árpád; **XI., Németyölgyi út 138.** de. 9. Blázy Árpád; **Magyar tudósok krt. 3. (Egyetemi Lelkészség)** du. 6. (úrv.) Barthel-Rúzsza Zsolt; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Bence Imre; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv., családi) Zsugyel Kornél; de. fél 12. (úrv.) Bácskai Károly; **XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. (úrv.) Szeverényi János; **XIII., Frangepán u. 41.** de. fél 9. Kende György; **Zugló, XIV., Lőcsei út 32.** de. 11. (úrv.) Tamásy Tamás; **XIV. Gyarmat u. 14.** de. fél 10. Tamásy Tamás; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Kende K. Péter; **Rákospalota, XV., Juhos u. 28. (kistemplom)** de. 10. (úrv.) Bátovszky Gábor; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 11.** de. 10. (úrv.) Börönte Márta; **Cinkota, XVI., Batthyány I. u.** de. fél 11. (úrv.) Blatiniczky János; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** de. 9. (úrv.) Blatiniczky János; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. (úrv.) Eszlényi Ákos; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. (úrv.) Eszlényi Ákos; **Rákoscaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. (úrv.) Kósa László; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. (úrv.) Kósa László; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. (úrv.) dr. Korányi András; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. (úrv.) dr. Korányi András; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. (úrv.) Széll Bulcsú; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. (úrv.) Széll Bulcsú; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. (úrv.) Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. (úrv.) Zólyomi Mátyás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. (úrv.) Solymár Gábor; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. (úrv.) Endreffy Géza; **Budakeszi (református templom)** de. fél 9. Bácskai Károly.

■ Összeállította: BODA SZUSZA

Egy házból az egyházba

► **A címben foglalt szójátékkal összefoglalható mindaz, ami február 17–18-án elhangzott a *Hogyan evangelizáljunk nők között?* címmel meghirdetett vezetőképző konferencián. A jelentkezők száma jóval felülmúlta a szervezők várakozásait: az Országos Egyházi Iroda terme nem bizonyult elegendőnek, hogy mindkét nap helyet adjon a csaknem száz résztvevőnek, így az épületben lévő templomot kellett kölcsönkérni.**

Segítőkézségéért köszönet illeti a konferenciát készséggel befogadó józsefvárosi gyülekezetet és lelkipásztorát. Ám az olvasót bizonyára nem a körülmények érdeklik, hanem például az, hogy miért van szükség egyáltalán efféle nőképzésre. „Ma nem a tömeges evangélizációk idejét éljük” – fogalmazta meg bevezetőjében Kovács Gézáné, annak az ökumenikus imakörnek a vezetője, amely a háttérben a konferencia szervezését magára vállalta. Kifejtette: „Az evangéliumot személyesen kell megszólaltatnunk, embertől emberig, lélektől lélelig kell elvinnünk. Hitünkéről elsőként a közvetlen környezetünkben kell számot adnunk. A Szentírás számos példája mutatja, hogy milyen fontos szerepük van az asszonyoknak ebben a személyes evangélizációban...”

A bibliai alapvetés után a különböző felekezetek női vezetői adtak tanácsot a konferencia résztvevőinek abban, hogy miként lehet egyre hatékonyabb a szolgálatuk. Mindannyian az imádság elengedhetetlen voltára hívták fel a figyelmet. Isten Lelkének hatékony munkája nélkül nem lehet eredmény.

E sorok írója arról beszélt, hogy miként lehet bölcsen együttműködni a gyülekezetek lelkipásztoraival. Hiszen gyakran valamiféle „magánakciónak” tűnhet az asszonyok szolgálata. Néhanyan elmondták, hogy először bizony csak az otthonukba merik elhívni munkatársnőiket vagy az utcabeli asszonyo-

FOTÓ: BOTTA DÉNES

A résztvevők egy csoportja – a jobb szélen Natasa

kat. Félnek attól, hogy a templomi, idegen légkör esetleg taszítaná a hit dolgait még csak kószolgatókat. Otthonuk ki-tárt ajtajával, szeretetük melegével igyekeznek utat találni az igének, hogy a Krisztusról szóló evangélium eljuthasson a szabadságra, igazi békességre szomjazó szívekhez. S aztán megtörténhet a csoda: az, hogy egy házból valaki eltalál az egyházba, Krisztus testébe, egy gyülekezet közösségébe.

Számomra *Natasáé* a legszebb történet, amelyet erről a hétvégéről megörzök. Ő egyike volt a konferenciánkra érkezett tizenkét cigány asszonynak. Az ebédszünetben mesélte el, hogy mindig is vallásos volt, igaz, nagyon botor módon. Hiszen Istennel még „alkut is kö-

tennek fogadott. És arra is rádöbrent, hogy igazából nem ismeri ezt az Istent. Elkezdett imádkozni: „Uram, adj egy jelet, hogy hozzád térhessek!” Egy hónap múlva Szatmárcsékére érkezett valaki, akit csak így emlegetnek: „Oláh testvér”. Natasa hallotta, hogy a cigány lelkipásztor keres egy helyet, ahol együttléteket tarthatna. „Itt a jell!” – döbrent rá az asszony. Sietett, megkereste a lelkészt, és otthonát megnyitotta az evangélium hirdetésére.

Megváltozott az élete. Megismerte Krisztust és a bűnbocsánat örömét. Ma Szatmárcséken a cigány gyülekezet temploma Natasáék egyik szobája. Isten házává lett egy asszony otthona.

■ B. PINTÉR MÁRTA

Erődépítészet és fogvatkozás

Thann András emlékezete

„Micsoda idők, micsoda erkölcsök! Olyan ékes volt Erdély, hogy rajta kívül nem is lehetett téleken mást találni, csak barbárságot! Kalet földje, termékenysége révén mint valami viruló anyja táplálta az összes szomszédos tartományokat. Egyszóval: igazi székhelye volt Ceresnek, most pedig – ő, istenek! – a barbárok pusztításának martaléka és félelmetes katonák dicsőségének színhelye lett...” – olvashatjuk *Thann András* evangélikus lelkésznek, tanárnak, a 17. századi egyházi értelmiség egyik kiemelkedő alakjának 1659-ben íródott wittenbergi disputációjában (*Waczulik Margit* fordítása). A haza sorsának alakulása feletti aggodalom, illetve a profetikus meglátás akár 20. századi történelmünkre is vonatkozhatna.

Thann (Than) András (Andreas) Fel-

ső-Magyarországon, a szepességi Mezőszentgyörgyön, szász családban született a 17. század harmincas éveinek tájékán. Tanulmányait Szepesszombataban, Lőcsén és Besztercebányán végezte, majd külhonban folytatta. Előbb Lipcsében tanult, 1657-ben pedig a wittenbergi egyetemre iratkozott be; itt 1661-ig diákoskodott.

Wittenbergben szokás volt, hogy az egyetemi viták során a diákok rendszert latin, esetenként német vagy héber nyelvű versekkel köszöntötték egymást. Ezek felépítésüket tekintve egységes szerkezetűek voltak: üdvözlötké a vitapartneret, dicsérték tehetségét és tudását, munkára serkentették, sikeres előmenetelt kívántak neki, valamint kifejezték a reményt, hogy a tanulmányai során

megszerzett tudanyagot városa és hazája javára kamatoztatja majd. Thannt 1659-ben lőcsei, modori és soproni diákok is köszöntötték versükkel. Thann ekkor fizikai, illetve az ebben az időben a fizikához sorolt pszichológiai-erkölcsi kérdésről, az akaratról és a szabadságról vitázott, illetve írt.

Az ország helyzetéből adódó sajátosság volt, hogy – más magyar egyházi emberekhez hasonlóan – hadtudományokkal is foglalkozott. *Schnitzler Jakab* – későbbi szebeni lutheránus lelkész, iskolai rektor, teológus – irányításával 1659-ben a korszak nemzetközi szakirodalmára (*Matthias Dögen, Adam Freytag, Christoph Nottnagel, Johann Faulhaber* munkáira) támaszkodva *Politikai-matematikai értekezés a katonai építéset köréből...* címmel adott elő, valamint jelent meg disszertációja erődépítészeti témakörben. A teljességhez hozzátartozik, hogy a szerző – több szakember szerint is – esetleg mégsem a respondens Thann, hanem a témavezető Schnitzler volt.

1660-ban asztronómiai témájú disputációja jelent meg *Fogvatkozásokról általában...* címmel. E munkájában geocentrikus alapokon a nap- és holdfogvatkozások témakörét járta körül: pontosan meghatározta és osztályozta ezeket a jelenségeket. Számításokat ugyan nem végzett, az írásműnek azonban elvitathatatlan érdeme, hogy az asztronómiai jelenségek természettudományos okait kutatta, mivel úgy tartotta: a babonás magyarázatok nem méltók a keresztény emberhez.

Tanulmányai végeztével hazatérve előbb iskolai rektorként működött, majd a 340 esztendeje, 1666. február 29-én lezajlott avatása után evangélikus lelkészként szolgált Szepesszombatban. 1672-ben a vallásüldözés elől német földre menekült. Itt két teológiai jellegű írása jelent meg nyomtatásban: *A szent Jeruzsálem I. és II.* (1680–81).

Hazájába visszatérve Lőcsén telepedett le. Vélhetően az ellenreformáció hatására 1688-ban katolizált. Ismeretlen időpontban, valószínűsíthetően a 17–18. század fordulójának környékén hunyt el.

■ REZSABEK NÁNDOR

HIRDETÉS

Evangélikus középiskoláink és elsősorban az ott tanuló diákok figyelmébe ajánljuk a *Fébé Evangélikus Diakonissza Egyesület* választmányának alább részletezett határozatát.

Fébé-díj

Az Úr 2006. esztendejének február havában a Fébé Evangélikus Diakonissza Egyesület (1021 Budapest, Hűvösvölgyi út 193.) döntött a *Fébé-díj* megalapításáról. A Fébé múltbéli öröksége és jövőbeli célkitűzése arra indította az egyesület választmányát, hogy évenként három evangélikus középiskola egy-egy diákjának megjutalmazását határozza el.

A Fébé-díjat az egyesület választmányának jóváhagyásával évenként ítéli oda a tárgyévben kiválózott három iskola tanestülete annak az evangélikus diákjának, aki a tanév során a felebaráti szeretet vagy az irgalmasság szép cselekedetének kiemelkedő példáját adta az iskolatársainak. (Például hosszabb betegség miatt lemaradt tanuló rendszeres segítése a hiányzás miatt kiesett tananyag pótlásával vagy egy szerényebb képességű tanuló folyamatos támogatása; életmentés, illetve valamilyen önfeláldozó tett, önként vállalt szeretetszolgálat stb.)

A Fébé-díjat, amely 10 000 forint pénzjutalomból, értékes könyvjutalomból, valamint a megjutalmazottnak és családjának a Fébé júniusi konferenciáján való vendégül látásból áll, az iskola tanévzáró ünnepségén az egyesület képviselője adja át a kiválózott diáknak.

A külön levélben felkért három középiskola javaslatát, amely tartalmazza a megjutalmazandó diák nevét, vallását, osztályát és lakcímét, május 15-ig kérjük elküldeni a Fébé Evangélikus Diakonissza Egyesület címére.

Budapest, 2006. február

Ebben az esztendőben a Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium, a Budapest-Deák Téri Evangélikus Gimnázium és a soproni Eötvös József Gimnázium és Egészségügyi Szakközépiskola kapott felkérést egy-egy diák jelölésére.

Számítógépes grafika – a GIMP

► **Rovatunkban bemutatjuk a legfontosabb szoftvereket, melyeket lelkészeknek, egyházi dolgozóknak, illetve bárki másnak is ajánlunk a számítógépes munkához. Az Open-Office.org irodai szoftvercsomag és a Mozilla Firefox internetes böngésző után most a GIMP grafikai program következik.**

Hol vannak már a régi szép idők, mikor fényképeink előhívására egy egész hetet kellett várni! A korszerű digitális fényképezőgépek azonnal megmutatják a jól vagy rosszul sikerült fotókat. A fényképezőgépünk kijelzőjén való gyors áttekintés után pedig számítógépünkre tölthetjük és nagy felbontású képernyőnkön részletekbe menően nézgethetjük a képeket.

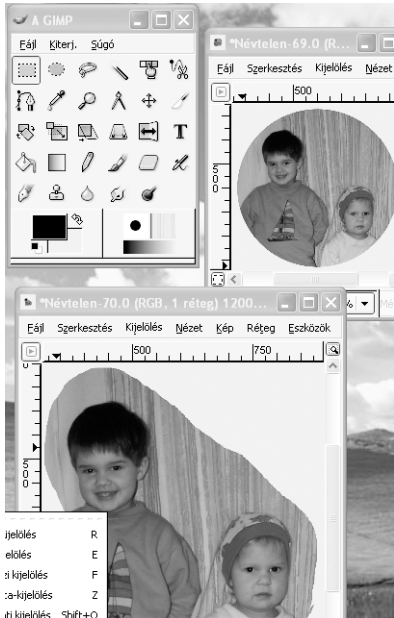
A hétköznapi felhasználó akkor szokott megakadni, ha a nézegetésen túl valamit módosítani is kellene a képeken. Pedig a digitális technika korában erre is van lehetőség: a kép fejre állítása, kontrasztjának javítása, egyes részletek kiemelése vagy egy szép keret beállítása csak néhány egérgattintás kérdése, ha az ember ért hozzá. Néhány percnyi tanulás után ugyan nem fogunk versenyezni a profi számítógépes grafikusokkal, de néhány alapvető fogást elsajátíthatunk.

Számtalan szoftver foglalkozik számítógépes grafikával, képszerkesztéssel. Hogy miért választottuk éppen a GIMP-et? Mert – hasonlóan a korábban ismertetett programokhoz – a GIMP is nyílt forráskódú, bárki számára ingyenesen használható szoftver, melyet nemcsak Windowson, hanem Linux vagy Macintosh operációs rendszeren is elérhetünk. A windowsos változat letölthető a <http://letoltes.lutheran.hu> oldalról. A pályázaton nyerhető gyűlekezeti számítógépekre is ezt a programot telepítjük és ajánljuk lelkészeinknek és munkatársaiknak.

A programról és kezeléséről – a korábbiaktól eltérően – aprólékosan kell írnom, mert a GIMP kicsit másképpen működik, mint a hétköznapi progra-

mok. Úgy szokták mondani, hogy „szokni kell”, azaz rá kell szálni egy kis időt, gyakorlást, kísérletezést, hogy otthonosabban mozogjunk benne. De megéri a fáradságot, mert nagyon jó munkaeszközt kapunk, ha nem sajnáljuk az ismerkedésre szánt energiát.

A program betöltésekor egy eszköztár jelenik meg, ikonok mutatják rajta a leggyakrabban használt feladatokat. Az ikonok fölött menüt találunk: a Fájl menüben van a Megnyitás, ahol kiválaszthatjuk a képeket, melyekkel dolgozunk majd. Több képet is megnyithatunk, ennek csak gépünk memóriája szab határt. A megnyitott képek tetején megjelennek a menü pontjai, de a képre való jobb egérgattintással is kérhetünk menülistát.

Ebben a menüben – csoportokba sorolva – rengeteg feladatot találunk. Éppen azért vált népszerűvé a program, mert a tudása vetekszik a kereskedelmi szoftverekkel – akár a sokak által kedvelt Adobe Photoshopsal is felveszi a versenyt. Ez az írás még a legfontosabb funkciók ismertetésére sem lesz elég, pedig a GIMP bővíthető is számtalan beépülő segédesszközzel, melyek egy-egy célfeladatot oldanak meg.

Hogyan végzünk el egy alapvető mű-

EGYHÁZ ÉS VILÁGHÁLÓ

Rovatgazda: Babics Csaba és Bogdányi Gábor

veletet? Például adva van egy fénykép, melynek csak egy részletére van szükségünk. A részlet kiválasztására programunk számos módot kínál: az eszköztár ikonjaiból választhatjuk a téglalap és ellipszis alakú, illetve szabadkézi kijelölést, de egybefüggő területet vagy alakokat is kijelölhetünk, sőt akár szín szerint is választhatunk ki részeket. Mindig először az eszköztáron kattintunk a választott funkcióra, ezután végezzük ezt el a képen. A kiválasztott képrészletet mozgathatjuk, a vágólapon keresztül másik képre másolhatjuk vagy új képként is beilleszthetjük.

Terjedelmi okokból cikkünkben végezettel csupán felsoroljuk, melyek a leggyakrabban használt alapfunkciók a GIMP-ben. Van benne rajzeszközkészlet: ecset, festékszóró, ceruza, toll, másolás és elmosás funkció, egyéni ecsetekkel és kitöltőmintákkal. Szöveget írhatunk a képre. Mód van a kép átalakítására: elforgatására, kicsinyítésére, nagyítására, torzítására. Hatékonyan készíthetünk vele színátmeneteket és színkeveréseket. Létrehozhatunk animációkat is. Nagyon sok képformátumot használhatunk (például gif, jpg, png, xpm, tiff), ezek mindegyikét olvassa, írja. Támogatja a lapolvasót (szkennert), tud képernyőképet menteni.

További információt kaphatunk a GIMP-ről a program magyar nyelvű oldalán, a www.gimp.hu címen. Számítógépes magazinokban is találunk cikkeket a programról: például a *Linuxvilág* magazin honlapján (www.linuxvilag.hu) a GIMP névre keresve többtucatnyi cikkre bukkanunk a program használatával kapcsolatban; van közöttük az első lépéseket ismertető bevezetéséppügy, mint a honlapgrafikai alkalmazásokat taglaló írás.

■ BOGDÁNYI GÁBOR

Mivel űzhetnénk ki?

Imamozgalom evangélikus gyülekezeteinkért a Lutheránus Megújulás szervezésében

„Ez a fajta semmivel sem űzhető ki, csak imádsággal” – írja Márk evangéliuma 9. fejezetének 29. versében. Máté hozzáteszi még azt is, hogy böjtöléssel.

Mi az, ami semmi mással nem űzhető el? Mi az a „lélek”, amely fogva tart minket, és erőtlenné teszi az evangéliumot bennünk és körülöttünk? A „kegyesség látszatának” a lelke annak ereje nélkül (2Tim 3,5), a szabadosság lelke, a békétlenség, testvérietlenség szelleme, tolerancia a bűnnel szemben és intolerancia a bűnössele szemben. Mindannyian érezzük ennek a szellemnek gúzsba kötő hatalmát, de kevesen éltük át az ennél hatalmasabb Lélek szabaddá tévő erejét. A kérdés az, hogy van-e magát „Jelki apának” tartó ember, aki odafut Jézushoz, s elé viszi beteg gyülekezetét, testvérét. A néma lélek kiűzésének történetéből tudjuk, hogy vannak egymással vitatkozó frászdók és tanítványok, akik még csodálkoznak is: hogyhogy nem tudták megoldani a problémát?

Úgy érzem, gyakran így vagyunk ezzel mi is. Sokszor mondjuk: erőtlene egyház vagyunk, elerőtlenedett gyülekezetekké. De ez valójában nem a létszám miatt van így, hanem azért, mert a kegyesség külső formái tökéletesnek tűnő módon megvannak, de hiányzik az erő megtapasztalása. Ezért foglalkoztatott már 2005 nyaráról a gondolat, hogy imamozgalmat indítsunk a Lutheránus Megújulás (LM) kezdeményezésére, azaz legyünk azok, akik odafutunk Jézushoz, bevalljuk, hogy mi is hitetlen nemzedéke vagyunk egyházunknak, s kérjük a hit ajándékát.

Amikor a fenti szándékkal megkerestünk különféle, egyházunkban működő csoportokat, örömmre sokan biztat- tak, és kifejezésre juttatták, hogy fontos-

nak tartják az egyéves imamozgalmat. Támogatólag állt mögénk az Evangélikus Missziói Központ, a Evangélikizációs és Missziói Bizottság, az EBBE, az Evangélikus Külmisziói Egyesület, a Főbő Evangélikus Diakonissza Egyesület, a budavári szőlőszemesek.

Arra hívjuk fel együtt evangélikus egyházunk népét, hogy böjt első vasárnapjától kezdjünk el együtt imádkozni! Minden nap más-más – így hetenként hét – gyülekezetért mondunk imát. Ennek még szimbolikus jelentősége is van a *Jelenések könyvében* lévő hét gyülekezetnek, azaz az egyház teljességének szóló üzenetre gondolva. Így hozzávetőlegesen egy év alatt lehetőségünk lesz minden magyarországi evangélikus gyülekezetre gondolni. Terveink szerint az *Evangélikus Élet* apróhirdetéseit között jelentetjük meg hétről hétre a gyülekezetek neveit, továbbá mindenképpen rákérülnek a Fraternet internetes listára, illetve segítségül hívjuk még a *Dunántúli Harangszót* és a *Híd* magazint.

A keresztyén imádság interaktív, azaz nem a mi beszédünk, hanem Istennel való párbeszédünk. A nagyarcú gyülekezetben egy húszfős csoporttal tanítványképző bibliaiskolai formában készülünk a ProChrist műholdas európai evangélikizációra, melyen *Ulrich Parzany* német evangélikus lelkész szolgál nyolc estén keresztül. Ezen a bibliaiskolán hangzott el, hogy az imádság lényege szinkronba, összhangba kerülni Istennel. Amikor Isten válasza imáinkra igen, akkor az ő akarata szerint tudunk kérni, hálát adni, közbenjárni, bűnt vallani. Ha válasza *nem*, akkor bizonyára az ő terve más; sőt sejtethetjük, jobbat tud annál, mint amit mi elgondoltunk. Viszont biz-

tosra mehetünk: ha imádkozunk, Isten meghallgat és válaszol.

Szeretnénk, ha az imamozgalom a hittestvérek között is interaktív lenne. Kérjük tehát a gyülekezeteket, a tagjaikat, hogy a Fraternet levelezőlistán osszák meg mindannyiunkkal imakéréseiket és azt, hogy milyen szolgálatoakat, kezdeményezéseket vígyünk együtt Istennel. A másik lehetőség pedig, hogy megosztjuk egymással imameghallgatásainkat: mi történt gyülekezetünkben, miért adhatunk hálát, hogy változtatott meg minket Urunk válasza által? Ezeknek az eseményeknek a megosztása ösztönzőleg fog hatni a folytatásra!

Mit várók az imamozgalomtól? Mindent. Öszövétségi történelmi helyzetekben gyakran elég volt egy ember hittel való imádsága. S ők ugyanolyan emberek voltak, mint mi, ahogy Jakab mondja Illésről. Mi pedig már többet tudunk, mint Illés! Jézus a böjtben előtérbe kerülő szenvedése, megválto halála által megnyitotta előttünk a mennyek országát. Felhatalmazott, hogy az ő nevében szóljunk Atyánkhoz. S tudom, nemcsak ketten-hárman leszünk, akik lánban leszünk az Istennel való kommunikáció által! De a lényeg nem mi vagyunk: „Az Úr harcol érteket, ti pedig maradjatok veszteg!” (2Móz 14,14) Az imádság ezt a termékeny veszteglést jelenti. Ezért várom tőle egyéni imaéletünk megújulását, gyülekezeti imacsoportok megerősödését és létrejöttét és egész egyházunk megújulását.

Az első hét gyülekezet: Miskolc (vasárnap), Harta (hétfő), Nyírszőlős (kedd), Kis-somlyó (szerda), Gyékényes (csütörtök), Csomád (péntek), Mezőtúr (szombat).

■ BARANKA GYÖRGY

Egyházmegyei elnökségi jelöltlisták

Az általános tisztújítás során az egyházmegyei elnökség (esperes és felügyelő) tagjaira az egyházközségekben március 31-ig kell megtartani a szavazást. *Muntag András* zsinati gazda az alábbi listát bocsátotta rendelkezésünkre, amely egyházmegyéinként tartalmazza a véglegesített jelöltlistákon szereplők neveit. Van-nak olyan megyék, amelyekben még nem történt meg a véglegesítő közgyűlés; ebben az esetben nem a jelöltek neve, hanem a közgyűlés időpontja szerepel.

Déli Egyházkerület

- Bács-Kiskun Egyházmegye: március 8.
- Kelet-Békési Egyházmegye: esperesjelölt: *Kondor Péter* (Békéscsaba); felügyelőjelölt: *dr. Rück András* (Békéscsaba)
- Nyugat-Békési Egyházmegye: esperesjelölt: *Ribár János* (Orosháza); felügyelőjelölt: *Kosztócs Oszkár* (Orosháza)
- Pesti Egyházmegye: esperesjelölt: *Győri Gábor* (Pestlőrinc); felügyelőjelöltek: *Harmati Gergely* (Fasor), *Krizsán Zoltán* (Cinkota), *dr. Léránt István* (Rákoskeresztúr)
- Tolna-Baranyai Egyházmegye: esperesjelölt: *Szabó Vilmos Béla* (Paks); felügyelőjelölt: *Andorka Árpád* (Szekszárd)

Északi Egyházkerület

- Borsod-Hevesi Egyházmegye: esperesjelöltek: *Molnár József* (Diósgyőr, Diósgyőr-Vasgyár), *Sándor Frigyes* (Miskolc-Belváros); felügyelőjelöltek: *Gyuris Miklós* (Miskolc-Belváros), *Fellegvári Zoltán* (Diósgyőr), *dr. Úveges István* (Árnót), *Zsugyel János* (Diósgyőr-Vasgyár)

- Budai Egyházmegye: esperesjelölt: *Bence Imre* (Budavár); felügyelőjelöltek: *Dobó György* (Pesthidegkút), *ifj. dr. Fabiny Tibor* (Budahegyvidék), *Szepesfalvy Ákos* (Kelenföld)
- Dél-Pest Megyei Egyházmegye: március 1.
- Észak-Pest Megyei Egyházmegye: március 11.
- Hajdú-Szabolcsi Egyházmegye: március 2.
- Nógrádi Egyházmegye: esperesjelöltek: *Deme Károly* (Salgótarján), *Szabó András* (Vanyarc); felügyelőjelöltek: *Honti István* (Balassagyarmat), *Pozsonyi Anna* (Balassagyarmat)

Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület

- Fejér-Komáromi Egyházmegye: március 11.
- Győri Egyházmegye: esperesjelölt: *Kiss Miklós* (Mosonmagyaróvár); felügyelőjelölt: *Szabó György* (Győrújbarát)
- Soproni Egyházmegye: esperesjelöltek: *Béres László* (Beled), *Gabnai Sándor* (Sopron); felügyelőjelöltek: *dr. Gimesi Szabolcs* (Harka), *Gosztola Szabolcs* (Sopron), *Kebelei Ferenc* (Sopron)
- Somogy-Zalai Egyházmegye: esperesjelölt: *Szemerei János* (Kaposvár); felügyelőjelölt: *dr. Hári Tibor* (Nagykanizsa).
- Vasi Egyházmegye: esperesjelöltek: *Rostáné Piri Magdolna* (Boba), *Verasztó János* (Répcelak); felügyelőjelölt: *Sztrócai Attila* (Meszlen)
- Veszprémi Egyházmegye: esperesjelöltek: *Isó Dorottya* (Veszprém), *Ördög Endre* (Bakonyszentlászló); felügyelőjelölt: *Henn László* (Nagyvázsony)

SZERETETVENDÉGSÉGRE...

Finn vendégváró

Outi Karanko-Pap receptfüzetéből

Két dl sima joghurtot fakanállal összekeverünk 1 dl kristálycukorral és 1 teáskanál szódabikarbónával. Hozzáteszünk 1 egész to-

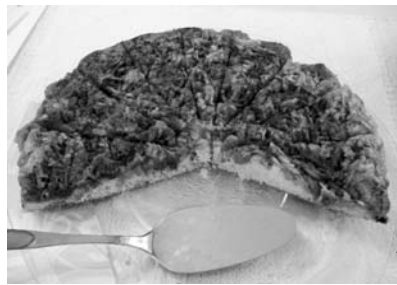

FOTO: BODA ZSUZSA

jást és ½ dl olajat, majd 3 dl réteslisztet. Az így kapott tésztát kerek tortaformába öntjük és egyenletesen elkenjük.

Három almát meghámozzunk, nagy lyukú reszelőn lereszelünk, majd rászórjuk a tésztára. Fahéjjal, cukorral meghintjük; egy kevés mézet is rácsorgathatunk. Alma helyett más gyümölccsel is készíthetjük, vagy túrót is használhatunk hozzá. (Utóbbihoz 2 dl tejsírt összekeverünk ¼ kg túróval, 1 dl kristálycukorral és 2 evőkanál narancslével vagy citromlével.)

Még hideg sütőbe helyezve 200 Celsius-fokon 20-25 percig sütjük.

HIRDETÉS

Pályázati felhívás

A Magyar Evangélikus Konferencia (Maek) nyílt grafikai pályázatot hirdet alaparculat (logó, fejléc/levélpapír, pecsét) tervezésére.

A pályaműveket három példányban, nyomtatott formában, A/4 méretben kérjük a Maek címére (Déli Evangélikus Egyházkerület Püspöki Hivatala, 1088 Budapest, Puskin u. 12.) április 15-ig beküldeni.

A pályázat jelíges.

Egy alkotó több tervvel is pályázhat.

Az elbírálás május elején várható. A helyezést elérő pályázókat postán értesítjük, az eredmények a www.lutheran.hu oldalon is megtalálhatók lesznek.

A pályázat összdíjazása 100 000 forint.

A pályázók a Maek munkájáról az *Evangélikus Élet* című hetilap 2006. február 19-i számában bővebben olvashatnak.

További információ kedden és csütörtökön 9 és 12 óra között kapható az alábbi telefonszámokon: 1/338-2302, 1/338-2360.

HIRDETÉS

Keresse fel a bibliai események helyszíneit lelkési vezetésű zarándokútjainkon! Ez évben is több útra hívjuk.

1. Szentföldi (izraeli) látogatás: Jézus nyomában május 4–11. és szeptember 7–14. között (Jeruzsálem, Betlehem, Názáret, Kapernaum, a boldogmondások helye, Genezáreti-tó, Tiberiás, Holt-tenger stb.). Részvételi díj: 236 000 Ft.

2. Érdeklődéstől függően szervezés alatt:

– október 2–9. között az őskeresztény ökumenikus zsinatok városainak felkérése Törökországban (Isztambul, Rodostó, Trója, Izmir stb.). Részvételi díj: kb. 245 000 Ft.

– szeptember 20–27. között egyiptomi út (Kairó, gízai piramisok, Asszuán, Luxor, Királyok völgye, Alexandria stb.) Részvételi díj: kb. 245 000 Ft. Az árak magukban foglalnak minden költséget (négycsillagos szálloda félpanzióval, repülőjegy, illetékek, a helyi közlekedés, belépőjegyek, magyar nyelvű szakértő idegenvezetés).

Tájékoztatás levélben vagy telefonon: Ökumenikus Tanulmányi Központ, 1114 Budapest, Bocsai út 15. Tel./fax: 1/466-4790, 70/508-7624.

HÍREK, KÖZLEMÉNYEK, ESEMÉNYEK

Az Evangélikus Belmissziói Baráti Egye-sület (EBBE) soron következő alkalma: március 9. Áhítat (Jn 11,27): *Horváth-Hegyi Olivér*. Bibliatanulmány: Jákób – *dr. Gará-di Péter*. Kezds 17 órakor az Országos Egyházi Iroda utcáról nyíló földszinti ter-mében (Budapest VIII. ker., Üllői út 24.).

Kérjük és köszönjük személyi jövede-lemadója 1%-át, amelyet a keresztyének ökumenikus együttműködésére fordítunk. Ezt a bibliai tanítás szavaival fejez-ük ki: „Az ajándékozó bővelkedik, és aki más-t felüdit, maga is felüdül.” (Péld 11,25) Ökumenikus Tanulmányi Központ, adószámunk: 180o8223-1-43.

A Dunakeszi–Göd–Szőlligeti Evangéli-kus Egyházközség Mezei József Evangéli-kus Alapítványa megköszöni támogatói-nak, hogy 2004. évi személyi jövedelem-adójuk 1%-ával, a 2005. évben 1o9 978 fo-rinttal segítettek munkáját. Az alapítvány a dunakeszi evangélikus templomba sze-retne orgonát építtetni, a támogatást erre a célra fogjuk fordítani.

Kisdeák evangélikus óvodánk várja a 3–6 éves gyermekek jelentkezését a 20o6/20o7-es tanévre. Jelentkezni le-het személyesen az óvodában (1o52 Budapest V., Deák tér 4., tel.: 1/483-216o) március 6. és 1o. között, hétfőn, szerdán és pénteken 8-tól 1o-ig, ked-den és csütörtökön 15-től 17-ig.

CÍMVÁLTOZÁS
A Tállya–Abaújszántói Evangélikus Társult Evangélikus Egyházközség új neve: Tállya–Abaújszántó–Tokaj–Sá-toraljaiújhelyi Missziói Evangélikus Egyházközség. A gyülekezet székhel-lye: 3534 Miskolc, Stadion utca 41. II/5. László Milán segédlelkész

HIRDETÉS

Pályázat

Kiíró: a Magyarországi Református Egyház Mosdósi Tüdő- és Szívkörházának főigazgatója (7257 Mosdós, Petőfi u. 4.)

Egyházi fenntartású intézményként kórházunkba elsősorban keresztyén orvo-sok jelentkezését várjuk, akik számára a gyógyításban egyaránt fontos a test és a lélek, akik krisztusi lelkülettel szeretnének bekapcsolódni gyógyító közösségünk betegek között végzett szolgálatába.

Az alábbi orvosi munkakörökre hirdetünk pályázatot:

- pulmonológiai osztályon: tüdőgyógyász szakorvos vagy szakorvosjelölt;
- belgyógyászati osztályon: belgyógyász szakorvos vagy szakorvosjelölt;
- gyermekosztályon: gyermekgyógyász, gyermektüdőgyógyász szakorvos vagy szakorvosjelölt.

Bér, szolgálati lakás megegyezes szerint.

A pályázathoz csatolandó: szakmai önéletrajz és a végzettségről szóló okirat másolata. A pályázatot *dr. Velkey György* főigazgató részére kell benyújtani (7257 Mosdós, Pe-tőfi u. 4.) a hirdetés megjelenésétől számított harminc napon belül.

Húsvéti akció

15% kedvezmény

Templomok, parókiák
egyházi épületek
részére

SALÉTROMOS,

nedves házak szigetelése
bontás nélkül,
20 év szavatossággal!

Felmérés az ország egész területén,
ISO 9001/2000 minősítéssel.

Tel.: 46/382-090, 70/333-1974
E-mail: info@aquapol.hu
Web: www.aquapol.hu

Következő
számunk tartalmából:

Ajánlom magamat...

APRÓHIRDETÉS

1945 előtti könyveket, könyvtárat vásárolnék. Tel.: 1/34o-8o16.

Zongora-, pianínó-adásvétel, -hangolás, -javítás garanciával. Hátori Zsolt, tel.: 2o/824-651o.

Luther-kabát méret utáni készítését vállalom, egyházi szabómester. Tel.: 1/351-4942.

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból március 5-től március 12-ig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
8.05 / Bartók rádió Magyarország orgonái. A bel-városi főplebánia-templom orgonája (62') 9.30 / m2 A sokszínű vallás, 9. rész (15') 12.05 / Duna Tv Élő egyház (26') 12.10 / PAX Természet és Biblia (48') 13.04 / Kossuth rádió Névjegy. Péreli Zsuzsa gobelin-művész (51') 13.15 / Duna Tv Egy amerikai Párizsban (amerikai játékfilm, 1951) (1o9') 16.04 / Kossuth rádió Csángó keresztapa (56') 20.00 / PAX (premier) Állam és egyház, 4. rész: Törvényi garanciák (4o')	9.50 / Duna Tv Úri muri (magyar játékfilm, 195o) (ism.) (95') 11.05 / m2 Századfordító magyarok. László Gyula (19o0–1998) (52') 11.45 / Petőfi rádió Szimbólumok hétről hétre. Lép-cső és létra 13.30 / Kossuth rádió Krisztus közöttünk! A görög ka-tolikus egyház féléórája 15.00 / PAX Családi asztal, 1. rész (ZMC – 23') 16.55 / PAX Családfa 1. rész: Gyökörek (ZMC – 5o') 20.35 / PAX Kerékpártúra egyháztörténeti uta-kon, 1. rész: Szórványszolgálat üdülőövezetben (ZMC – 25')	8.30 / Duna Tv Isten kezében Kiss Antal református lelkész portréja (ism.) (26') 10.35 / m2 A magyar írásbeliség története 7/2. rész (3o') 13.30 / Kossuth rádió Tanúim lesztek! A római katolikus egyház féléórája 20.15 / Hallmark Gyötrelmes döntések (amerikai filmdráma, 2o01) (92') 20.35 / PAX Kerékpártúra egyháztörténeti utakon 2. rész: Oltárképek – életké-pek (ZMC – 26') 21.05 / Kossuth rádió Nemzetközi vallási híradó (3o')	11.15 / Hallmark A szeretet ajándéka (amerikai filmdráma, 2o0o) (89') 11.20 / Kossuth rádió Tetten ért szavak (15') 13.30 / Kossuth rádió „Tebenned bízunk eleitől fogva...” A református egyház féléórája 15.00 / PAX Családi gyász, 3. rész (ZMC – 2o') 15.40 / Bartók rádió Hitélet és történelem. Az egri rác templom. Szilasi Ágota mű-vészettörténésszel Farkas Éva beszélget. (2o') 16.35 / PAX Családfa 3. rész: Ágak (ZMC – 5o') 20.35 / PAX Kerékpártúra egyháztörténeti utakon, 3. rész (ZMC – 18')

CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
8.30 / Duna Tv Élő egyház (ism.) (26') 11.15 / Hallmark A vér nem válik vízzé (amerikai dráma, 2o05) (9o') 15.00 / PAX Családi ünnep, 4. rész (ZMC – 19') 16.40 / PAX Családfa 4. rész: Rügyek (ZMC – 5o') 20.35 / PAX Kerékpártúra egyháztörténeti uta-kon, 4. rész: Mint a folyó mellé ültetett fa (ZMC – 26') 21.04 / Petőfi rádió Mindentudás Egyeteme Tombor Antal: Mi van a kon-nektor mögött? 22.00 / m2 Szerelmből nőszülem (magyar film, 1937) (69')	6.00 / Bartók rádió Muzsikáló reggel 9.00 / National Geographic Channel Élet az anyaméhben (6o') 13.20 / tv2 A püpos (francia kalandfilm, 1997) (124') 15.00 / PAX Családi pénztár, 5. rész (ZMC – 2o') 15.05 / Filmmúzeum Fűre lépni szabad (magyar film, 196o) (98') 16.15 / Kossuth rádió „Magyarországról jövők...” Az én falum: Csanádapáca (45') 20.55 / PAX Százéves a fassori evangélikus templom (ZMC – 91')	6.03 / Petőfi rádió A szeretet közösségei Albert Schweitzer szellemé-ben Óbudán. Beszélgetés a Vi-adana kamarazenekar tagjai-val (27') 12.05 / Duna Tv Isten kezében. Gombos Miklós, a harangöntő (26') 16.35 / Duna Tv Jancsó Adrienne (magyar portréfilm, 2o02) (29') 20.00 / PAX (premier) Állam és egyház 3. rész: Az új alkotmány (4o') 20.04 / Kossuth rádió Aranyemberek. Szvorák Katalin népdalénekes (31') 21.00 / m2 Hamu és gyémánt (lengyel film, 1958) (98')	5.25 / mtv és m2 A Hajnali gondolatok mai adá-sában Tamásy Tamás evangé-likus lelkészt hallhatjuk. 10.04 / Kossuth rádió Istentisztelet közvetítése Nyíregy-házáról, a kertvárosi református templomból. Igét hirdet dr. Hadházy Antal lelkész. (56') 12.05 / Duna Tv Élő egyház (3o') 13.25 / Duna Tv Mágnás Miska (magyar film, 1948) (83') 16.04 / Kossuth rádió A haza, az egyház és a trón 1848–49. (56') 20.00 / PAX (premier) Állam és egyház 4. rész: Törvényi garanciák (4o')

Új nap – új kegyelem

Vasárnap

Eljegyvezlek magamnak a hit ajándékával, és megismered az Urat. Hós 2,22 (Jn 8,32; Mt 4,1–11; Zsid 4,14–16; Zsolt 91) Új kezdet lehetőségét, Isten ígértét hirdeti Hóseás. A mai nap-on az Úr, a mi Istenünk, az Atya akar szolgálni nekünk. Szolgál mindent és minden-kit elfogadó szeretetével, bűnbocsánatával, a hit ajándékával, kegyelmével, irgalmá-val. Az eljegyzés nemcsak rövid időszakokra szól, hanem teljes életünkre érvényes ígértet, áldás. Fogadjuk el ezt a felkínálást!

Hétfő

Ezékiás halálosan megbetegedett. De imádkozott az Úrhoz, aki szólt hozzá, sőt csodát tett vele, Ezékiás azonban nem volt hálás az iránta tanúsított jótéteményért. 2Krón 32,24–25 (Jn 5,14; 1Jn 3,7–11/12; Jn 11,45–47) Ezékiás betegségére nem volt semmilyen gyógyír. Az Úr meg-gyógyította őt, a siker azonban beképzelte, elbizakodottá tette. Ezért felelnie kellett Isten előtt. Csak a későbbi alázatos bűnbánata mentette meg az Úr haragjától. Jézus is hasonló módon tanítja a bűnöst: „Íme, meggyógyultál, többé ne vétezz...” (Jn 5,14) Min-ket, hálátlan visszaesőket mennyei Atyánk ezen a napon is szeretettel figyelmeztet életvitelünk finomítására. Az alázatos bűnbánat az egyetlen lehetőségünk, „hogy va-lami rosszabb ne történjék velünk”.

Kedd

Az Úr így szól Mózeshez: *Profétát támasztok nekil atyujkifiai közül, olyant, mint te. Az én ígéimet adom a szájába.* 5Móz 18,18 (Róm 12,16; Jób 1,1–22; Jn 12,1–11) A mai ígénk két ígértet is tartalmaz. Az egyik, hogy egyáltalán lesz profétája, szószólója, szóvivője Istennek. A másik pedig magára a profétára vonatkozik, arra, akit Isten küldött, aki csak az ő igé-jét hirdeti nekünk. Ez az ígértet teljesedett be karácsonykor Jézus születésével. S ez az ígértet lehet mindannyiunk számára személyessé megtérésünkkor – amikor elfogad-juk Isten ígétjét életünk szabályozójául, amikor énünket alárendeljük neki, hogy az ő akarata legyen meg, s ne feltétlenül a miénk.

Szerda

Tartsatok meg és teljesítsetek minden ígét, amelyet én parancsolok nektek! Semmit se tégy hozzá, se el ne vgy belőle! 5Móz 13,1 (Gal 5,14; 1Kor 10,9–13; Jn 12,12–19) Ez komoly felszólítás minden elmúlt és minden eljövendő isteni akarat véghezviteléhez. De tudnunk kell, hogy kegyelmes Istenünk van, aki a törvényt átalakította, új értelmet adott neki Jé-zusban s az általa hirdetett új törvényben. Szeress! A felebarátodat, a szomszédodat, azt, aki megbántott, azt, aki kigúnyol – de „csak” annyira, amennyire magadat szere-ted. Jézus nem kér teljesíthetetlent.

Csütörtök

Istenem, ne hagyj el késő vénségemben sem, míg csak hirdethetem hatalmadat, nagy tetteidet a jö-vő nemzedéknek. Zsolt 71,18 (Jn 19,26–27; Jak 4,1–10; Jn 12,2o–26) A zsoltáros bizony-ságtételét olvashatjuk, mely az egész életen átívelő kegyelemről, az Istennel való együtt-létről, az áldozatos szolgálatról tanúskodik. Isten folyamatos megújító tevékenysége, gazdag áldása életünk alkonyán is kiárad ránk, így a keresztyén ember Ura bizony-ságtéveje – „késő vénségében” is. Urunk, kérünk téged, légy velünk életünk folyamán, ne hagyj el minket! Gazdag áldással tedd értékessé az életünket, mindennapos szolgálatunkat. Kérünk téged, tégy alkalmassá minket ígéd hirdetésére és hallgatásá-ra. Hálát adunk neked a te szeretetedért. Ámen.

Péntek

Lássátok be, hogy csak én vagyok, nincsen Isten rajtam kívül! 5Móz 32,39a (Lk 12,34; Zsid 2,11–18; Jn 12,27–33) Nincs apelláta, nincsenek alternatívák, nincs más lehetőség az Atya Istenen kívül. Megismerhetünk sok idegen gondolkodásmódot, különböző irányzatokat, vallásokat. Az Atya azonban egyértelműen fogalmaz: csak ő, más nem számít. Számunkra pedig fontos lehet, hogy mi hol vagyunk ebben a kapcsolatban. Mi, illetve ki van a mi szívünkben? Isten meg akar minket óvni attól, hogy mindent a saját kárunkon tanuljunk meg. Ezért figyelmeztet bennünket.

Szombat

Tartsd meg parancsolataimat, hogy élj, tanításomat őrizd, mint a szemed fényét! Péld 7,2 (Róm 2,13; Jel 2o,1–16; Jn 12,34–36) További felhívást olvashatunk, amely a tanításra próbál-ja irányítani a figyelmünket. A hangsúly mégis a tanítás formálta életen van, hiszen Isten parancsolatainak, akaratának megtartása a fontos. Nemcsak hallani kell az ígét, hanem Isten segítségével a szerint kell élni. Isten akaratának megtartása kizárólagosa-n életet, „örök életet” jelenthet számunkra. Lakjunk jól, tápláljuk magunkat szelle-mi táplálékkal is, hogy éljünk!

■ SZPISÁK ATTILA

HIRDETÉS

Örömmel adjuk hírül, hogy a Magyarországi Evangélikus Egyház Északi Egyházke-riületének gyülekezetei *dr. Fabiny Tamás* lelkészt, tanszékvezető egyetemi tanárt püs-pöküknek választották. Az új püspököt istentisztelet és ünnepi közgyűlés keretében *Iltzs János* és *D. Szabik Imre* püspökök március 25-én, szombaton 11 órakor Miskol-con, a belvárosi evangélikus templomban (Hunyadi u. 8.) iktatják be szolgálatába. Mindenkit szeretettel hív és vár az egyházkerület presbitériuma.

Evangelikus Élet

A MAGYARORSZÁGI EVANGÉLIKUS EGYHÁZ HETILAPJA

E-mail: evelet@lutheran.hu
EvÉlet on-line: www.evelet.hu
Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu

Szerkesztőség: 1o85 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-11o8; 2o/824-5519, fax: 1/486-1195. **Szerkesztő-ségi titkár:** Boda Zsuzsa (zsuzsa.boda@lutheran.hu).

Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lu-theran.hu). **Olvasószerkesztők:** Győri Virág vez.szerk. (virag.gyori@lutheran.hu), Dobsonyi Sándor (sander.dobsonyi@lutheran.hu). **Korrektor:** Huszár Mariann (mariann.huszar@lutheran.hu). **Tervező-szerkesztő:** Nagy Bence (bence.nagy@lutheran.hu). **Főmunkatárs:** Gazdag Zsuzsanna (zsuzsa.gaz-dag@lutheran.hu)

Rovatvezetők: Bogdányi Gábor – EvElet OnLine (gabor.bogdanyi@lutheran.hu), Hafenscher Károly ifj. – Liturgikus sarok (hafa@lutheran.hu), Kendeh K. Péter – Oratio Occumenica (peter.kendeh@luthera-n.hu), Köhāti Dorottya – Új nap – új kegyelem (dora.kohati@lutheran.hu), Vég helyi Antal – A va-sárnap igéje (antal.veg helyi@lutheran.hu)

Árusítja a kiadó és a Magyar Posta Rt. (ÜLK)
INDEX 25 211, ISSN o133-13o2

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu)
1o85 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228; 2o/824-5518, fax: 486-1229. **Felelős kiadó:** Kendeh K. Péter (peter.kendeh@lutheran.hu)

Nyomdai előállítás: Szikra Lapnyomda Rt. Felelős vezető: Máthé Sándor vezérigazgató
E-mail: szikra.kervigh@szikralapnyomda.hu

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautal-ványon. Az előfizetési díj beföldön negyed évre 2145 Ft, fél évre 429o Ft, egy évre 858o Ft, szomszé-dos országba egy évre 29 ooo Ft (16 euró), egyéb külföldi országba egy évre 33 8oo Ft (135 euró).

Csak a minden hónap 16-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével törölnetni, el-lenkező esetben még egy hónapig jár az újság.

Beküldött kéziratokat nem őrzünk meg és nem kül-dünk vissza. Adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő dél-utáni lapzártakor kizárólag a hétfői eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyezte-tett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetéseket a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.